

Cover Page



Universiteit Leiden



The handle <http://hdl.handle.net/1887/22271> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Peele, Ada

Title: Een uitzonderlijke erfgenaam : de verdeling van de nalatenschap van Koning-Stadhouder Willem III en een consequentie daarvan : Pruisisch heerlijk gezag in Hooge en Lage Zwaluwe, 1702-1754

Issue Date: 2013-11-19

Overzicht figuren en verantwoording afbeeldingen

Figuren

- Fig. 1 Gegevens leenbrief voor de leenmannen (en -vrouwen) in de Rietwaard.
- Fig. 2 Ontvangen kade- en havengelden vanwege de haven te Hooge Zwaluwe.
- Fig. 3 De regeringsorganen en functionarissen in Pruisen onder Frederik Willem I en Frederik II.
- Fig. 4 De Pruisische gezanten, residenten en zaakgelastigden te Den Haag.
- Fig. 5 Oude en (op)nieuw benoemde en beëdigde schepenen.
- Fig. 6 Overzicht functies en inkomsten van Christiaan Swaens.
- Fig. 7 Aanpassingen op de declaraties van Christiaan Swaens.
- Fig. 8 Overzicht van de nog af te dragen gewone verpondingen over 1711.
- Fig. 9 Overzicht van de nog af te dragen honderdste penningen over 1707 tot 1712.
- Fig. 10 Achterstallig dijkgeschot vanaf 1713 tot juni 1716.
- Fig. 11 Leenverhoudingen.
- Fig. 12 Splitsing van leen 198.
- Fig. 13 Overzicht van in leen uitgegeven percelen door Alida de Rovere en haar kleinkinderen Matthijs en Catharina Snouck.
- Fig. 14 Overzicht van leenkaart 14B (Eerste afdeling).
- Fig. 15 Overzicht lenen op leenkaart 14B. Verheffing van de onversterfelijke lenen in de Rietwaard met opgave van de kosten per leenman.
- Fig. 16 Overzicht leenkaart 13A (Tweede afdeling).
- Fig. 17 Leningen door keizer Karel VI in Holland afgesloten op inkomsten uit Silezië.
- Fig. 18 Netto inkomsten van de Hollandse lenen over 1747.
- Fig. 19 Bruto inkomsten domeinen vanaf 1730 tot 1750.

Afbeeldingen

Deel 1 De verdeling van de nalatenschap van Willem III

- Afb. 1 RAT, 2500, DZ, inv. 30.
- Afb. 2 Rijksmuseum, Amsterdam. <http://www.geheugenvannederland.nl/?/zoom/index/&language=nl&i=http%3A%2F%2Fresolver.kb.nl%2Fresolve%3Furn%3Durn%3Aagv%3Arijko1%3ASK-A-4313%26count%3D1>.
- Afb. 3 Musée du Louvre, Parijs. Wikimedia Commons.
- Afb. 4 National Portrait Gallery, Londen. Wikimedia Commons.
- Afb. 5 Scrase, *The golden century*, 23.
- Afb. 6 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, objectnr. OF-00092.
- Afb. 7 Wensky, 'Die Grafen von Moers'.

- Afb. 8 Alte Pinakothek, München. Wikimedia Commons.
- Afb. 9 Het Scheepvaartmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 10 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 11 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 12 Rijksmuseum, Amsterdam. http://resources21.kb.nl/gvn/RIJKo1/RIJKo1_M-SK-A-4440-oo_X.JPG.
- Afb. 13 National Portrait Gallery, Londen. Wikimedia Commons.
- Afb. 14 National Portrait Gallery, Londen. Wikimedia Commons.
- Afb. 15 Groeningemuseum, Brugge. Wikimedia Commons.
- Afb. 16 Kimbel Art Museum, Fort Worth, Texas (V.S.). Wikimedia Commons.
- Afb. 17 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 18 Verblijfplaats onbekend. Wikimedia Commons.
- Afb. 19 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 20 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 21 Instituut Collectie Nederland, Amsterdam/Rijswijk. Wikimedia Commons.
- Afb. 22 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 23 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 24 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 25 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 26 Particuliere fotocollectie.
- Afb. 27 National Portrait Gallery, Londen. <http://www.npg.org.uk/collections/search/portrait-Large/mwo6793/King-William-III?LinkID=mpo4834&role=sit&rNo=0>.
- Afb. 28 Museum of Fine Arts, Lyon. Wikimedia Commons.
- Afb. 29 Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis, Den Haag. Wikimedia Commons.
- Afb. 30 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 31 National Portrait Gallery, Londen. Wikimedia Commons.
- Afb. 32 National Portrait Gallery, Londen. <http://www.npg.org.uk/collections/search/portrait-Large/mwo6798/King-William-III>.
- Afb. 33 Verblijfplaats onbekend. Wikimedia Commons.
- Afb. 34 Archiv der Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften, Berlijn. Wikimedia Commons.
- Afb. 35 Van Nienes e.a. (ed.), *Archieven van de Friese stadhouders*, 280 (afbeelding 12).
- Afb. 36 Wallace Collection, Londen. Wikimedia Commons.
- Afb. 37 Ekkart, 'Schilders', 125.
- Afb. 38 Stiftung Thüringer Schlösser und Gärten, Rudolstadt. Wikimedia Commons.
- Afb. 39 Van Nienes e.a. (ed.), *Archieven van de Friese stadhouders*, 282 (afbeelding 14).
- Afb. 40 Van Nienes e.a. (ed.), *Archieven van de Friese stadhouders*, 284 (afbeelding 16).
- Afb. 41 KHA, A17, Willem IV, inv. 49-7.

Deel 2 Drie Pruisische koningen als heren van Hooge en Lage Zwaluwe: een casus

- Afb. 42 SVG maps of municipalities in the Netherlands (detailed map). Wikimedia Commons.
- Afb. 43 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Wikimedia Commons.
- Afb. 44 Benninghoven e.a. (ed.), *Friedrich*, 5.
- Afb. 45 Kasteel Hohenzollern, Burg Hohenzollern. Wikimedia Commons.
- Afb. 46 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 45, 429.
- Afb. 47 Links: NA, 1.08.11, ND, inv. 3965. Rechts: Google Earth.
- Afb. 48 Gartenlaube, Die, Leipzig 1879, 589. Wikimedia Commons.
- Afb. 49 Particuliere fotocollectie.

- Afb. 50 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 46, Lijst 2, 97r.
- Afb. 51 KHA, A16/IV, Willem III, inv. 8.
- Afb. 52 RAT, 2500, DZ, inv. 667.
- Afb. 53 NA, 4. VTHR, KBH, inv. 4661A
- Afb. 54 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 45, 305r.
- Afb. 55 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 46, 45v.
- Afb. 56 Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (KB: 74 H 46). <http://www.europeana.eu/portal/reco rd/92065/304EAA83A8F1F052B6714E95E31697A7EBo40268.html>.
- Afb. 57 RAT, 2500, DZ, inv. 624.
- Afb. 58 NA, 4.VTHR, KBH, inv. 4653.
- Afb. 59 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 60 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 46, 42r-43v.
- Afb. 61 Fitzwilliam Museum, Cambridge. Inv. PD.434-1963, Paintings, drawings and prints, reference number 4772.
- Afb. 62 Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed. Wikimedia Commons.
- Afb. 63 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 49, 220.
- Afb. 64 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 55, 78.
- Afb. 65 NA, 1.08.11, ND, inv. 7901.
- Afb. 66. Collectie van het Haags Gemeentearchief. Collectie Prenten, gr. B 184. <http://www.haagse-beeldbank.nl/>.
- Afb. 67 Historische Atlas Noord-Brabant, kaart 583: Moerdijk 1908.
- Afb. 68 Google Earth.
- Afb. 69 Wikimedia Commons.
- Afb. 70 Wikimedia Commons.
- Afb. 71 NA, 4.VTHR, KBH, inv. 4653.
- Afb. 72 NA, 4.VTHR, KBH, inv. 4653.
- Afb. 73 NA, 1.08.11, ND, inv. 7717.
- Afb. 74 BHIC, 343, CKTR, kaart 316.
- Afb. 75 Links: BHIC, 343, CKTR, kaart 316. Rechts: Historische Atlas Noord-Brabant, kaart 584: Geertuidenberg 1908.
- Afb. 76 Google Earth.
- Afb. 77 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 78 Kunsthistorisches Museum, Wenen. Wikimedia Commons.
- Afb. 79 NA, 4.VTH, KBH, inv. 1895a.
- Afb. 80 Publieke Dienstverlening op de kaart: <https://www.pdok.nl/nl/producten/downloaden-van-data-pdok>. De kaart is aangepast aan de hand van een kaart van J.W. Blaas (1999) in Hos Dordrecht, 13.
- Afb. 81 NA, 4.VTH, KBH, inv. 1916-1.
- Afb. 82 NA, 4.VTHR, KBH, inv. 4668.
- Afb. 83 NA, 4.KADOR-R, inv. 1533.
- Afb. 84 NA, 1.08.11, ND, inv. 7655.
- Afb. 85 Slot Charlottenburg, Berlijn. Particuliere fotocollectie.
- Afb. 86 Particuliere fotocollectie.
- Afb. 87 NA, 4.VTHR, KBH, inv. 4656.
- Afb. 88 GStA PK, I.HA GR, Rep. 64 I, nr. 56.
- Afb. 89 GStA PK, II.HA GD, Abt. 22, HG, Tit. 3, nr. 8, 117r.
- Afb. 90 Challamel en Lacroix, *Album du centenaire*. Wikimedia Commons.
- Afb. 91 Rijksmuseum, Amsterdam. Wikimedia Commons.
- Afb. 92 Wandschildering gemaakt voor de voormalige Ruhmeshalle in het oude Zeughaus in Berlijn. Bij een bombardement in 1945 gedeeltelijk verwoest. Wikimedia Commons.

- Afb. 93 Von Preussen (ed.), Friedrich, 7.
Afb. 94 Bilker, 'huwelijken', 80-81.
Afb. 95 National Portrait Gallery, Londen. Wikimedia Commons.
Afb. 96 Collectie Haags Gemeentearchief. <http://www.haagsebeeldbank.nl/>.
Afb. 97 Alte Nationalgalerie, Berlijn. Wikimedia Commons.
Afb. 98 Rijksmuseum, Amsterdam. <http://www.geheugenvannederland.nl/?/zoom/index/&language=nl&i=http%3A%2F%2Fresolver.kb.nl%2Fresolve%3Furn%3Durn%3Aagv%3ARIJKo1%3ASK-A-4446%26count%3D1>.
Afb. 99 Particuliere fotocollectie.
Afb. 100 Particuliere fotocollectie.
Afb. 101 NA, 1.08.11, inv. 7641.

Lijst van afkortingen

ACF	Archief van Caspar Fagel, Raadpensionaris van Holland, 1672-1688
AH	Archief Anthonie Heinsius
AL	Archief van Leiden
BHIC	Brabants Historisch Informatie Centrum
CB	Commissieboek
CF	Collectie Fagel
CKTR	Collectie kaarten en tekeningen van het Rijksarchief in Noord-Brabant
CO	Classis ordinariae
CPR	Collectie Pels Rijcken
DZ	Dorpsbestuur van Hooge en Lage Zwaluwe
ERHH	Extract resoluties Hof van Holland
ERND	Extract resoluties Nassause Domeinraad
ERSG	Extract resoluties Staten-Generaal
ERSH	Extract resoluties Staten van Holland
ERWE	Extract resoluties Waterschap Emiliapolder
GR	Gecommitteerde Raden
GRSH	Geheime resoluties Staten van Holland
GStA PK	Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz
FSH	Familie Snouck Hurgronje, deel 1
HA	Huis van Amerongen
HGA	Collectie Haags Gemeentearchief/ www.Haagsebeeldbank.nl
HH	Hof van Holland
IUS	Ingekomen stukken en minuten van uitgaande stukken, 1680-1732
KB	Koninklijke Bibliotheek
KBH	Archief/collectie Kaartcollectie Binnenland Hingman
KD	Krijgs- en Domeinkamer te Kleef
KHA	Koninklijk Huisarchief
LN	Leenkamer van Naaldwijk
LRH	Leen- en Registerkamer van Holland
LYC	Leydse Courant
NA	Nationaal Archief
ND	Nassause Domeinraad 1581-1811
NDR	Nassause Domeinraad tot 1580
NNBW	Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek
NoZ	Notarissen Zevenbergen
NZ	Archief Nederlands Hervormde Gemeente van Hooge en Lage Zwaluwe
OZ	Oud rechterlijk archief van Hooge en Lage Zwaluwe
RAT	Regionaal Archief Tilburg
RAWB	Regionaal Archief West-Brabant
RB	Resolutieboek

RBKV	Reglementaire bepalingen, keuren en verordeningen
RDH	Grafelijkheidsrekenkamer of Rekenkamer der Domeinen van Holland
Rep.	Repositur
RH	Ridderschap van Holland
RS	Raad van Sate
RSG	Resoluties Staten-Generaal
RSH	Resoluties Staten van Holland
RWE	Resoluties Waterschap Emiliapolder
SF	Staten van Friesland
SG	Staten-Generaal
SGB	Stadsarchief Gemeente Breda
SH	Staten van Holland
SK	Stadsbestuur van Klundert
SW	Stadsbestuur van Willemstad
TvG	Tijdschrift voor geschiedenis
UA	Het Utrechts Archief
VZ	Verzameling handschriften
WE	Waterschap Emiliapolder

Bronnen en literatuur

A Archivalia en handschriften

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) te Den Bosch

178: Collectie Rijksarchief

40 Gedrukte resoluties Staten Generaal 1702.

343: Collectie kaarten en tekeningen van het Rijksarchief in Noord-Brabant

kaart 316 Kaart van de polders rond Zwaluwe, achttiende eeuw, anoniem.

423: Collectie Pels Rijcken, 1536-1851

3.3. Antony Swaens als rentmeester der Nassause domeinen in Hooge en Lage Zwaluwe

1763 Rekening van de domeingoederen in Hooge en Lage Zwaluwe, 1720.

2009 Akte van belening waarin de ridderschap van Holland en West-Friesland bevestigt dat de prins Van Oranje-Nassau de heerlijkheid Zwaluwen in leen ontvangt, 1611.

Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz (GStA PK) te Berlijn

GStA PK, I. HA Geheimer Rat, Rep. 64 Oranische Erbschaft (Oranisches Archiv), I

Oranjegoederen in Holland

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 44.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 45.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 46.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 47.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 48.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 49.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 50.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 51.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 53.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 54.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 55.

I. HA GR, Rep. 64I, Nr. 56.

GStA PK, II. HA Generaldirektorium, Abt. 22 Moers, Geldern, Kreuznachsche Güter, Holländische Güter, Neuchâtel, Hannover

Hollandse goederen

II. HA, Abt. 22, Holländische Güter, Tit. 2, Nr. 268.

II. HA, Abt. 22, Holländische Güter, Tit. 2, Nr. 270 (kaart 46: de Helkant en kaart 47: de Tongplaat).

II. HA, Abt. 22, Holländische Güter, Tit. 3, Nr. 8.

GStA PK, II. HA Generaldirektorium, Abt. 4, Generalkassensachen ('Generalkassendepartement')
Rekeningen

- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 6, 1712.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 7, 1713.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 8, Trinitatis 1713 tot Trinitatis 1714.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 9, Trinitatis 1721 tot Trinitatis 1722.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 10, Trinitatis 1731 tot Trinitatis 1732.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 11, Trinitatis 1736 tot Trinitatis 1737.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 12, Trinitatis 1741 tot Trinitatis 1742.
- II. HA, Abt. 4, Tit. 83, Nr. 13, Trinitatis 1751 tot Trinitatis 1752.

Koninklijk Huisarchief (KHA) te Den Haag

- A14/III *Archief Frederik Hendrik*
- 2 Octrooi van de Staten van Holland, 4 februari 1631.
- 12 Kopie testament van Frederik Hendrik met correspondentie daarover met de vorsten van Nassau, 1649-1651.

- A16/IV *Archief Willem III*
- 1a Octrooi van de Staten van Holland, 15 juni 1673.
- 2a Legaat voor Casper Fagel, 24 oktober 1688.
- 3 Testament van Willem III, 18 oktober 1695.
- 5 Resoluties van het HvH en de SG over opening testament, oktober 1702.
- 6 Staat van de nalatenschap.
- 11 Stukken betreffende de collaterale successie.

- A17 (29) *Archief Willem IV*
- 49 Totstandkoming Traktaat van Verdeling (1732)
- 49-4 Rapport van Hobbe van Aylva naar aanleiding van zijn bezoek van 11 tot 30 augustus 1732 aan het Pruisische Hof te Berlijn in opdracht van Willem IV; geheime instructies voor Van Aylva, 30 juli 1732.
- 49-7 Traktaat van Verdeling (1732) en machtiging van Frederik Willem I.
- 49-8 Separaat en geheim artikel.
- 49-11 Verklaring van ratificatie Traktaat van Verdeling, 5 juli 1732.

Nationaal Archief (NA) te Den Haag

- 1.01.02 *Archief van de Staten-Generaal, (1431) 1576-1796*
- Registers en indices
- 3374 Juli-december 1711.
- 3376 Januari-juni 1712.
- 3398 Juli-december 1719.
- 3400 Juli-december 1720.

Gedrukte resoluties

- 3760 1705.
- 3761 1706.
- 3766 1711.
- 3767 1712.

Verbalen

- 8652 Verbaal van de extraordinaris envoyé Christiaan Carel, vrijheer van Lintelo, Barthout van Slingelandt en David Constantijn du Tour wegens hun zending naar de Pruisische koning Frederik I, 15 april 1702-10 mei 1702.
- 8695-8698 Verbaal van de extraordinaris envoyé Christiaan Carel, vrijheer van Lintelo in verband met zijn verrichtingen als gezant in Berlijn, 1704-1716.
- 8695 4 februari 1704-december 1707.
- 8696 1708-1709.
- 8697 Januari 1710-april 1711-1712.
- 8698 Januari 1713-4 juni 1716.

Andere stukken

- 12548.493.2 Staat en inventaris van de goederen nagelaten door Willem III, 1702.
- 12548.511 Verklaringen van functionarissen in dienst van de Nassause Domeinraad omtrent hun functie, 1728-1729.
- 12597.96 Akte verlenging defensieve alliantie met vijf jaar tussen de Republiek en de Pruisische koning, 1 augustus 1711.
- 1.01.19 Raad van State, 1581-1795
- 1537 Commissieboek 1720-1734.
- 1.08.11 Archieven van de Nassause Domeinraad 1581-1811
- Registers notulen Domeinraad
- 51 1692.
- 71 1712.
- 72 1713.
- 75 1716.
- 78 1719.

Registers extract resoluties Staten-Generaal

- 300 Registers ingekomen extract resoluties Staten-Generaal betreffende het Huis Oranje-Nassau en haar domeinen, 30 mei 1702-20 oktober 1762.

Kopieboeken van uitgaande stukken aan belanghebbenden in de domeinen

- 608 Maart 1685-1687.
- 611 1698-januari 1704.
- 618 1756-1761.

'Amptboek': Indices op de notulen van de Domeinraad en de uitgaande stukken van de Domeinraad en de Raad van de ge-extraheerde domeinen en functionarissen

- 686 Index tot ca. 1795.
- 687 Index tot ca. 1760.

Andere stukken

- 693 Repertorium op uitgaande stukken betreffende de domeinen over de jaren 1637-1761, ingedeeld naar domein.
- 918 Testament van Willem III en inventarissen nalatenschap, 1702.

De nalatenschap van Willem III

Extract resoluties Staten-Generaal

- 919 23 maart-30 mei 1702.
- 920 September-oktober 1702.
- 921 November-december 1702.
- 922 Januari-maart 1703.
- 924 Juli-september 1703.
- 931 September-december 1705.
- 933 April-juni 1706.
- 939 Oktober-november 1707.

Andere stukken

- 942 Onderhandelingen met Pruisische koning over nalatenschap Willem III, 1702-1715.
- 943 Aanspraken Willem Hyacinth van Nassau-Siegen op erfenis Willem III, 1702-1716.
- 944 Totstandkoming overeenkomst tussen de Frederik Willem I en Willem IV inzake nalatenschap Willem III, 1702-1732.
- 946 Brief Frederik I betreffende het mandement van het Hof van Holland inzake nalatenschap Willem III, 1703.
- 967 Rapporten van gedeputeerden van de Staten-Generaal, Tork e.a. over de overdracht van de goederen en domeinen in de nalatenschap van Willem III aan de betrokken partijen, 1733.
- 970 Aantekeningen betreffende nalatenschap Willem III en de aanspraken van de Pruisische koning en Willem Hyacinth van Nassau-Siegen (z.d.).
- 1529 Registers uitgaande stukken aan belanghebbende in de geëxtraheerde domeinen, 1719-1730.
- 1543 Rapporten van raad Van Schinne en van griffier Ardesch betreffende de verheffing van de lenen van de prins van Oranje in 1752, 1767 en 1768, met bijlagen, 1769 en 1773. Zie ook 1544.
- 1693 Rapport en juridisch advies van raad Van Schinne betreffende de verheffingen van de leengoederen van de prins van Oranje [rond 1752].
- 3965 Verbalen van de leden van de Domeinraad, De Beaufort en Boemer, betreffende de aankoop en inbezitname van de heerlijkheden in het Westland, het Oude Hof (Noordeinde), Honselersdijk, en Hooge en Lage Zwaluwe volgens het koopcontract tussen Frederik II en Anna van Hannover, 1754.
- 4075 Rapport van J.C. Montanus betreffende de aanspraken van de prins van Oranje als (ambachts)heer van de (ambachts)heerlijkheden Standhazen, Drimmelen, Almonde, Dubbelmonde, Twintighoeven en de Zwaluwen, op de Tongplaat en verdere aanwasen, gronden en platen in de Verdronken Zuidhollandse Waard, gelegen ten zuiden van de Oude Maas, 2 juni 1766. Met bijlagen en retroacta, 1420-1757. Zie ook inv. 7658 (Zwaluwen).

Leenregisters van de heerlijkheid Naaldwijk

- 7372 K. 1724-1737.
- 7374 M. 1753-1761.

Andere stukken

- 7641 Verkoop van de domeinen, heerlijkheden en overige goederen in Holland door Frederik II aan Anna van Hannover, 1753-1754.
- 7651 Bepaling van de grens tussen Twintighoeven en Wieldrecht, 1616, 1618, 1632-1633.
- 7653 Aanspraken van de prins van Oranje op het (voormalige) ambacht Twintighoeven dat een onderdeel werd van de Wieldrechtse polder, 1633-1662.

- 7655 Geschillen tussen Frederik II en de Staten van Holland inzake het eigendomsrecht van de Tongplaat en andere opkomende platen in de Verdrongen Waard in Zuid-Holland, 1746-1752.
- 7658 Rapport van J.C. Montanus betreffende de aanspraken van de prins van Oranje als (ambachts)heer van de (ambachts)heerlijkheden Standhazen, Drimmelen, Almonder, Dubbelmonde, Twintighoeven en de Zwaluwen, op de Tongplaat en verdere aanwasen, gronden en platen in de Verdrongen Zuidhollandse Waard, gelegen ten zuiden van de Oude Maas, 2 juni 1766. Met bijlagen en retroacta, 1324-1753. Zie ook inv. 4075 (Geertruidenberg).
- 7660 Octrooi verleend door de Staten van Holland aan Johan Recalf van Fenema, rentmeester van onder andere Hooge en Lage Zwaluwe, om de veenlanden in de Emilipolderpolder en de Vierendelenpolder te ontmoeren en te ontgronden, 18 mei 1748.
- 7669 Commissiebrief voor Bernard de Bringues als rentmeester van onder andere Hooge en Lage Zwaluwe gegeven door Frederik Willem I, 1723.
- 7717 Ontgroning van een gedeelte van de Emilipolder, 1734, 1746-1747 en z.d.
- 7718 Onenigheden tussen het dijkcollege en enkele ingelanden over de ontmoering van de Emilipolder door de rentmeester van Frederik II, 1746-1747.
- 7719 Ontmoering en ontgroning van landen van Frederik II, 1746-1748.

Rentmeestersrekeningen van Pieter Kleijn

- 7844 1754. Afgehoord in 1757.

Rentmeestersrekeningen van Horatius Leendert Lauta van Aysma

- 7867 1777. Afgehoord in 1781.

Rentmeestersrekeningen van Jacob Lauta van Aysma

- 7878 1787. Afgehoord in 1790.
- 7901 Het herstellen van de achterlenen uitgegeven in de Rietwaard onder Lage Zwaluwe, 1750-1753. Met bijlagen, 1712-1753.

1.10.29 Archief van de familie Fagel, 1513-1927 (Collectie Fagel)

- 499 Cijfers geheimschrift, 1684-1685.
- 837 Nalatenschap van Willem III, 1732-1742.
- 838 Verkoop domeinen van Frederik II, 1742-1745.
- 839 Verkoop domeinen van Frederik II, 1746-1754.

3.01.27.01 Archief van de Grafelijkheidsrekenkamer of Rekenkamer der Domeinen van Holland: Registers en Stukken, (1233) 1446-1728 (1815)

- 740a Proces-verbaal commissarissen.
- 741 Register besogne gehouden op de Verdrongen Waard van Zuid-Holland door commissarissen in gevolge commissie d.d. 21 februari 1561, 1561-1562.

3.01.04.01 Archief van de Staten van Holland en West-Friesland, 1572-1795

Gedrukte resoluties (eerste serie)

- 136 12 januari -22 december 1702.
- 137 10 januari-22 december 1703.
- 139 2 januari-31 december 1705.
- 141 12 januari-31 december 1707.
- 145 14 januari-19 december 1711.
- 186 10 januari-20 juli 1948.

- 196 1 augustus-8 december 1753.
197 9 januari-5 september 1754.

Gedrukte resoluties (tweede serie)

- 5056 1624.
5168 Januari-mei 1733.
5172 1736.

Geheime resoluties

- 304 1697-1712.
306 1728-1734.

Registers van net-octrooien

- 5684 10 januari 1669-18 december 1675.

Gedrukte resoluties van de Staten-Generaal

- 5543 1711.

- 3.01.05 Archiven van Gecommitteerde Raden der Staten van Holland en West-Friesland, 1621-1795
4088 Register van akten van 'surcheantie', verleend door GR met name aan pachters van de gemene middelen, aan plaatselijke besturen (i.v.m. achterstallige verponding), 1713-1714.

- 3.01.19 Archief van Anthonie Heinsius, raadpensionaris van Holland en West-Friesland, (1682) 1689-1720
2111 Poging Pruisische koning het markizaat Veere en Vlissingen in handen te krijgen.

- 3.01.52 Archief van de Leenhoven en Leen- en Registerkamer van Holland 1520-1807
78 Leenregisters, Testamentum, 1701-1704.
80 Rijssel Gewonnen, 1709-1713.

- 3.03.01.01 Archief van het Hof van Holland, 1428-1811
3070 Rekesten om mandement; van griffiers en secretarissen, 1703 januari-april.

- 3.18.63.01 Archief van de Classis Dordrecht, 1573-1959
15 Acta Classis, 1730-1745.
48 Beroepingen van predikanten, classis Overwaterse Ring, 1591-1790.

- 4.KADOR-R Archief van Minuut- en Vervolgminuutplans van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers: Directie Zuid-Holland: district Rotterdam, 1817-1832 (1960)
1533 Minuutplan van Wieldrecht, thans gemeente Dubbeldam, sectie C 2, kaart 1, locatie Wieldrecht, Dubbeldam, anoniem, omstreeks 1826.

- 4.VTH Collectie/archief Kaartcollectie Binnenland Hingman¹
1895a Kaart van de verdronken Zuid-Hollandse Waard, behorende bij het verbaal van commissarissen betreffende de aanwijzing van de grenzen van de visserijen van de grafelijkheid van Holland en de prins van Oranje, gehouden in augustus 1560. Geauthentici-

¹ De Kaartcollectie Hingman, bestaande uit circa 600 afbeeldingen, werd samengesteld door de Zuid-Hollandse archiefinspecteur J.H. Hingman (1834-1897) en wordt beheerd door het Nationaal Archief te Den Haag.

- seerd door de commissarissen Arnout Sasbout, Reinier Moens (Moons) en Gerard van Renoy, door Pieter Sluijter, 1560.
- 1916-1 Kaart van alle opkomende gronden en visserijen in de Zuid-Hollandse Waard, met de grenzen tussen de domeinen van de prins van Oranje en de grafelijkheid, door J. Kleijn, 1747. Kopie van een kaart uit 1620 vervaardigd door Jacob Jan Symonsz., linkeronderdeel van de kaart.
- 4.VTHR Collectie/archief Kaartcollectie Binnenland Hingman
- 4653 Kaart van de stad Geertruidenberg, de Emiliapolder en Raamsdonk, met de inundatie van Koehoorn, alsmede schansen, voorposten en barrières, door Pieter Kleijn, (1747).
- 4656 Kaart van de Emiliapolder met de zee- of buitendijk, binnendijkputten en alle buitengorzen, alsmede van het dorp Hooge Zwaluwe met de haven, door Pieter Kleijn, 26 december 1755.
- 4661a Kaart van het Kerkenlandt, de Gerley en de aanwassen van de buitenomloop, liggende voor de Keenepolder in Lage Zwaluwe, door S. Vereijcs, 9 augustus 1674.
- 4668 Kaart van platen in de Zuid Hollandse Waard onder de jurisdictie van Twintighoeven en de Zwaluwen, anoniem, augustus 1747. Deze kaart is nagenoeg identiek aan kaart 47, door J. Kleijn, 20 augustus 1747 (GStA PK, II. HA, GD, Abt. 22, HG, Tit. 2, nr. 270).

Haags Gemeentearchief te Den Haag

Haagse Beeldbank

Het Oude Hof na de verbouwing in opdracht van Frederik Hendrik voor Willem II en Mary Stuart. Een detail van een vogelvluchtkaat, door Elandts, 1681.

Regionaal Archief Tilburg (RAT) te Tilburg

- 2500 Archief van het Dorpsbestuur van Hooge en Lage Zwaluwe, 1550-1813
- Resolutieboeken van de baljuw en schepenen
- 6 12 december 1672-28 december 1711.
- 7 14 juli 1712-19 april 1751.
- 8 6 april 1750-6 december 1758.

Andere stukken

- 30 Stukken betreffende leden van het Huis Oranje, met publicaties en voorschriften van het gemeentebestuur over het vieren van feesten, het afsteken van vuurwerk enz., 1661-1792.
- 39 Geschil tussen dorpsbestuur en rentmeester van de domeinen over pondgeld op openbare verkopen en verpachtingen, 1778.

Dorpsrekeningen (rekeningen voor de verponding en de dorpsmiddelen) met bijlagen

Daniel van Bodegem, substituut-ontvanger:

- 337 Bijlage bij de rekening van 1712.
- 339 Bijlage bij de rekening van 1713.
- 341 Bijlage bij de rekening van 1714.
- 347 Bijlage bij de rekening van 1717.

Rekeningen van de gewone en de buitengewone verponding, de honderste en de tweehonderdste penning, met bijlagen
Christiaan Swaens, schout-baljuw:

611 Rekening van 1707 (honderdste penning).

Bernard van Santen, schout-baljuw:

624 Bijlage bij de rekening van 1713 (honderdste penning).

Johan Louis de la Faille, schout-baljuw:

667 Rekening met bijlage van 1745.

Andere stukken

762 Personele omslagen over de inwoners voor de dorpsfinanciën, 1701-1804.

780 Geding tussen dorpsbestuur en Maria Swaens-Vivien wegens achterstallige vorderingen dorpsbestuur, 1711-1718.

783 Verklaring van Giese dat hij voor de dienst van de prins van Oranje tripla ontvangen heeft van de dorpsrekeningen van 1736 tot 1750, 1753.

2502 Oud rechterlijk archief van Hooge en Lage Zwaluwe, 1559-1811 (1813)

17 Civiele rol van Hooge en Lage Zwaluwe, 9 september 1717-4 december 1732.

2507 Archief van de Nederlands Hervormde Gemeente van Hooge en Lage Zwaluwe, 1607-1980

Kerkrekeningen met bijlagen

914-915 1712 (Willem Wagemans).

928-929 1719 (Abraham Vermeulen).

974-975 1743 (Cornelis Dubbelman).

1007-1008 1760 (Daniel Ardonne).

Regionaal Archief West-Brabant (RAWB) te Oudenbosch

450 Archief van het Stadsbestuur Klundert, 1550-1810

Register van resoluties van de magistraat

1 1 juli 1638-30 juni 1718.

550 Archief van het Stadsbestuur Willemstad, 1575-1810

Resolutie- en politieboek

2 26 november 1654-4 februari 1713.

0608 Notarissen Zevenbergen, 1590-1595, 1651-1935

9 Joost Basen, 1689-1743.

1542 Archief van het Waterschap Emiliapolder, 1646-1954

Resolutiën, 1678-1865

1 November 1678-mei 1733.

7 Ingekomen stukken en minuten van uitgaande stukken, 1680-1732.

22 Reglementaire bepalingen, keuren en verordeningen, 1650-1848.

Stadsarchief Gemeente Breda (SGB) te Breda

ARCo001 Archief van het Stadsbestuur Breda, 1280-1810
239 Ingekomen stukken, 1700-1702.

Regionaal Archief Leiden (RAL) te Leiden

Digitaal krantenarchief, LYC, 2. 1733-1776
Leydse Courant d.d. 25 april 1743.
Leydse Courant d.d. 17 juni 1743.
Leydse Courant d.d. 24 juni 1743.

Het Utrechts Archief(UA) te Utrecht

1001 Archief van het Huis van Amerongen (HA), 1405-1979
3129 Traktaten gesloten met de keurvorsten van Brandenburg en Saksen in 1685 en 1688, met afzonderlijk artikel van het met de keurvorst van Brandenburg in 1678 gesloten verdrag.
3188 Ingekomen brieven van Jacob van Wassenae van Obdam, 1684, 1702-1703.
3644 Extract resoluties van de Staten-Generaal, 1730-1732.
3645 Extract resoluties van de Staten-Generaal, 1733-1734.
3663 Het overlijden en de uitvaart van Frederik Willem, koning in Pruisen, 1740.
3725 Beroeping van een predikant in Ho(o)ge en Lage Zwaluwe, met verzoekschriften aan de koning van Pruisen als heer van de Zwaluwen en aan Reinoud van Reede over enige andere zaken de Zwaluwen betreffende, 1730-1733.

B Pamfletten**Koninklijke Bibliotheek (KB) te Den Haag****Pamflettenverzameling Collectie Knuttel**

14726 Verscheyde Testamenten, Gemaect, ende met de Dood van de Princen van Orangie, Hoog-Loffel: Gedachtenisse, bevestigt; Waer inne haere Uytterste Wil En begeeren volkomen staen uytgedrukt. Den Haag 1702. Testament van Frederik Hendrik.
14727 Testamenten van de Doorluchtigste Princen van Orangen, t'sederd Philibert van Chalon, tot Willem de Derde, Koning van Groot Britannien, van den Jaare 1520, aftot 1702. Toe, Gemaakt en door haar overlijden bekrachtigt, waar in ten vollen haar Uytterste Willen uytgedrukt syn. Den Haag 1702.
14736 Sommierre Informatie Van het onwedersprekelyk recht van Syne Majesteyt den Koning van Pruyssen, Tot de Successie van syn Groot-Vader Prins Hendrik Glorieuser Gedachtenisse. Den Haag 1702.
14761 Manifest, houdende de redenen waerom de Hoogh Mog. Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, genoodtsaecht zijn tegens de Koningen van Vrankryck en Spaigne den Oorlogh te declareren, In dato den achtsten Mey, 1702.
14934 Ondersoek ende Beweeringe vande rechten van syn Koninglijcke Majesteyt van Pruyssen, op de Graefschappen van Meurs, ende Lingen, soo ten opsichte van het Dominium ofte den Eygendom, als van de Possesie ofte het Besit, mitsgaders van de competente judicature deser saecke. Den Haag 1703.
16842 Tractaat van Verdeeling en van Vergelyk over de Nalatenschap van 't Huys van Orange, Gesloten tuschen zyn Majesteyt den Koning van Pruyssen, en zyn Hoogheit den Prins van Orange en Nassau. Den 14. May Den 16. Juny 1732. Den Haag 1732.

C Bronnenuitgaven en secundaire literatuur

- Aa, C. van der, *De geschiedenis der Vereenigde Nederlanden, en derzelver buitenlandsche bezittingen, gedurende de staats-, en erfstadhouderlijke regeerwijze, ten tijde van Willem den Vierden; de vrouwe gouvernante Anna; en Willem den Vijfden II.* Amsterdam 1805.
- Aalbers, J., 'Reinier van Reede van Ginckel en Frederik Willem van Reede van Athlone. Kanttekeningen bij de levenssfeer van een adellijke familie, voornamelijk gedurende de jaren 1722-1742', in: *Jaarboek Oud-Utrecht* (1928), 91-136.
- Adolf, F., *Brandenburg-Preußens Rechtsverwaltung und Rechtsverfassung* 2. Berlin 1888.
- Aitzema, L. van, *Saken van staet en oorlogh, in, ende omtrent de Vereenigde Nederlanden*, 7 dln. Den Haag 1669-1672.
- Algra, A. en H., *Dispereert niet. Twintig eeuwen historie van de Nederlanden*, 5 dln. Franeker 1978.
- Althoff, F., en S. Brockfeld, *Die Preußische Berg-, Hütten- und Salinenverwaltung 1763-1865. Die Bestand Ministerium für Handel und Gewerbe, Abteilung Berg-, Hütten- und Salinenverwaltung im Geheimen Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz*. Berlin 2003.
- Bailly, M.-Ch. Le, *Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland. De hoofdlijnen van het procederen in civiele zaken voor het Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland zowel in eerste instantie als in hoger beroep*. Hilversum 2008.
- Bailly, M.-Ch. Le, en Chr. M.O. Verhas, *Hoge Raad van Holland, Zeeland en West-Friesland (1582-1795). De hoofdlijnen van het procederen in civiele zaken voor de Hoge Raad zowel in eerste instantie als in hoger beroep*. Hilversum 2006.
- Benninghoven e.a. (ed.), F., *Friedrich der Grosse*. Berlin 1986.
- Bijl, M. van der, *Idee en interest. Voorgeschiedenis, verloop en achtergronden van de politieke twisten in Zeeland en vooral in Middelburg tussen 1702-1715*. Groningen 1981.
- Bilker, B., 'De huwelijken van het huis Nassau-Dietz', in: S. Groenvelde e.a. (ed.), *Nassau uit de schaduw van Oranje*. Franeker 2003, 71-87.
- Blaeu W. en J., *Toonneel der aerdytcs ofte Nieuwe Atlas, dat is beschryvinge van alle landen*. 6 dln. Amsterdam 1647.
- Blaeu J., *Toonneel der steden van Holland, Westvriesland, Utrecht*. Amsterdam 1652.
- Blécourt, A.S. de, *Kort begrip van het Oud-Vaderlands burgerlijk recht*. Groningen 1967.
- Boer, D.E.L. de, *Het oude Duitsland. Een geschiedenis van de Duitse landen van 1450 tot 1800*. Amsterdam 2004.
- Bordonove, G., *Louis XIV Roi-Soleil*. Parijs 1982.
- Bort, P., *Alle de wercken van mr. Pieter Bort advocaet voor de respective Hoven van Justitie in Hollandt, begrepen in ses tractaten*. Leiden 1702.
- Bos, N.J.P.M., en R.C.J., van Maanen, *Fiscale bronnen: structuur en onderzoeksmogelijkheden*. Zutphen 1993.
- Bruggeman, M., *Nassau en de macht van Oranje. De strijd van de Friese Nassaus voor erkenning van hun rechten, 1702-1747*. Hilversum 2007.
- Bruin, G. de, *Geheimhouding en verraad. De geheimhouding van staatszaken ten tijde van de Republiek (1600-1750)*. Den Haag 1991.
- Buisman, J., *Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen* 2 1300-1450. Franeker 1996.
- Cappon, C.M., 'Begrensde autonomie: testamentair erfrecht in Holland, Zeeland en Utrecht in de 18^{de} eeuw', in: *De Nederlandsche Leeuw*, 121 (2004), nr. 9-12, 274-288.
- Challamel, A., en D. Lacroix, *Album du centenaire. Grands hommes et grands faits de la Révolution Française (1789-1804)*. Parijs 1889.
- Claydon, T., *William III and the Godly Revolution*. Cambridge 1996.
- Cools, H., 'De Lotgevallen van een held uit de Franche-Comté: Filibert van Chalon, prins van Oranje (1502-1530)', in: *Jaarboek Oranje-Nassau* 2003, 6-19.
- Cools, H., *Mannen met macht. Edellieden en de moderne staat in de Bourgondisch-Habsburgse landen, ca. 1475-ca. 1530*. Den Haag 2000.
- Cornelisse, C., *Energiemarkten en energiehandel in Holland in de late middeleeuwen*. Hilversum 2008.
- Deductie, van het recht, *computerende Syne Hoogheydt Johan Willem Friso, Prince van Orange en Nassau, Erf-Stadthouder en Capiteyn Generael van de Provincie van Vrieslandt; Als mede Stadthouder en Capiteyn Generael van de Provincie van Stadt en Lande; Erfgenaem universel ex testamento van sijn Koninghlycke Maj. van Groot Brittangnien, glorieuser ge-*

- dachtenisse; Mitsgaders Als Erfgenaem van sijn Excellentie Maurits, Prince van Orange en Nassau, &c. &c. &c. tot het Marck-Graefschap van Veere en Vlissingen. Den Haag 1706.
- Diederiks e.a., H.A., Van agrarische samenleving naar verzorgingsstaat. De modernisering van West-Europa sinds de vijftiende eeuw. Groningen 1994.
- Dijk, P. van, Landschap en waterbeheer in Noordwest-Brabant. Water als basis voor Landschap, grondgebruik en natuur in het beheersgebied van het waterschap Land van Nassau. Verleden, heden en toekomst. Z. pl. 2004.
- Dohna, C. de, *Mémoires originaux la règne et la cour de Frédéric I. roi de Prusse*. Berlijn 1833.
- Dormans, E.H.M., *Het tekort. Staatsschuld in de tijd der Republiek*. Amsterdam 1991.
- Drechsler, G., *Der Streit um die oranische Erbschaft zwischen König Friedrich I. von Preussen und dem Hause Nassau-Dietz und sein Einfluss auf die preussische Politik (1702-1732)*. Leipzig 1913.
- Drossaers, S.W.A., *Inventaris van het archief van den Nassauschen Domeinraad I. Het archief van den Raad en Rekenkamer te Breda tot 1581*. Den Haag 1948.
- Drossaers, S.W.A., en Th. H. Lunsingh Scheurleer, *Inventarissen van de inboedels in de verblijven van de Oranjes en daarmede gelijk te stellen stukken 1567-1795*, 3 dln. Den Haag 1974-1976.
- Droysen, J.G., *Geschichte der Preussischen Politik, Dritter Theil, Der Staat des grossen Kurfürsten, Erste Abtheilung, Erster Band*. Leipzig 1870.
- Droysen, J.G., *Geschichte der preussischen Politik, Dritter Theil, Der Staat des grossen Kurfürsten, Zweite Abtheilung, Zweiter Band*. Leipzig 1871.
- Droysen, J.G., *Geschichte der preussischen Politik, Dritter Theil, Dritte Abtheilung, Der Staat des grossen Kurfürsten, Dritte Abtheilung, Dritter Band*. Leipzig 1872.
- Droysen, J.G., *Geschichte der preussischen Politik, Vierter Theil, Erste Abtheilung, Friedrich I. König von Preussen*. Leipzig 1872.
- Droysen, J.G., *Geschichte der preussischen Politik, Vierter Theil, Vierte Abtheilung, Zur Geschichte Friedrichs I. und Friedrich Wilhelmus I. von Preussen*. Leipzig 1870.
- Eckert, J., *Der Kampf um die Familien-fideikomisse in Deutschland*. Frankfurt am Main 1992.
- Ekkart, R.E.O., 'Schilders aan het hof', in: S. Groenveld e.a. (ed.), *Nassau uit de schaduw van Oranje*. Franeker 2003, 113-125.
- Elias (ed.), A.M., *De Vrankrijker's geschiedenis van de belastingen*. Rotterdam 2005.
- Elias, J.E., *De vroedschap van Amsterdam, 1578-1795*, 2 dln. Haarlem, 1903-1905.
- Engen, H. van, 'Om te weten up wat tittel de anwassen ende visscherijen geaanvaert worden. De onderzoekscommissie naar de Verdrongen Waard', in: V. Wikaart e.a., *De onderzoekscommissie naar de aanwassen in de Verdrongen Waard (1521-1523). Nijet dan water ende wolcken*. Tilburg 2009, 75-83.
- Erber, A., en E. Kaufman (eds.), *Handwörterbuch zur Deutsche Rechtsgeschichte II*. Berlijn 2008.
- Erkelens, W., 'Der statthalterliche Hof Friedrich Heinrichs und der Amalia von Solms', in: *Onder den Oranje boom. Niederländische Kunst und Kultur im 17. und 18. Jahrhundert an deutschen Fürstenthöfen*. München 1999, 107-130. (Katalogband)
- Eysten, J., *Het leven van prins Willem II (1626-1650)*. Amsterdam 1916.
- Feenstra, R., *Romeinsrechtelijke grondslagen van het Nederlands privaatrecht*. Leiden 1980.
- Fockema Andreae, S.J., *Schets van de Zuid-Hollandse watersneden in vroeger tijd*. Voorburg 1953.
- Frey, L. en M., *Frederick I: the man and his times*. New York 1984.
- Frijhoff, W., en M. Spies, 1650. Bevochten eendracht. Den Haag 2000.
- Fruin, R., *De rekeningen en andere stukken in 1607 uit de Hollandsche Rekenkamer naar de Zeeuwsche overgebracht. Het Bourgondisch-oostenrijksche tijdvak, 1433-1584*. Den Haag 1909.
- Gartenlaube, Die, Leipzig 1879, 589.
- Godding, Ph., *Le droit privé dans les Pays-Bas méridionaux du 12^e au 18^e siècle*. Brussel 1987.
- Gooch, G.P., *Friedrich der Grosse. Preussens legendärer König*. Kreuzlingen/München 2006.
- Goossens, E.J.H.P., *Paleis Noordeinde; vierhonderd jaar 't Hoff van Oraignen*. Zwolle/Den Haag 2008.
- Gottschalk, M.K.E., *Stormvloeden en rivieroverstromingen in Nederland*, 3 dln. Assen 1971-1977.
- Groenveld, S., "'Chijffre pour la communication avec Mr. Jermijn, de l'année 1647': geheimschrift-sleutels als bron voor netwerkreconstructies', in: *Jaarboek Oranje-Nassau 2009-2010*, 55-78.

- Groenveld, S., *Evidente factiën in den staet: sociaal-politieke verhoudingen in de 17^e-eeuwse Republiek der Verenigde Nederlanden*. Hilversum 1990.
- Groenveld, S., 'Nassau contra Oranje in de 17^e eeuwse Republiek', in: *Jaarboek Oranje-Nassau* 1997, 11-53.
- Groenveld, S., 'De Oranjes als markiezen van Veere. Hun politieke invloed in Zeeland en de stad Veere, 1581-1702', in: P. Blom (ed.), *Borsele-Bourgondië-Oranje. Heren en markiezen van Veere en Vlissingen, 1400-1700*. Hilversum 2009, 105-152.
- Groenveld, S., 'Philip Ernst Vegelin van Claerbergen (1613-1693). Secretaris, hofmeester en raadsheer in dienst van de vorsten van Nassau-Dietz', in: *Virtus jaarboek voor adelsgeschiedenis* (16). Z.pl. 2009, 83-118.
- Groenveld e.a., S., *De Tachtigjarige Oorlog. Opstand en consolidatie in de Nederlanden (ca. 1560-1650)*. Zutphen 2008.
- Groenveld, S., 'Terug naar Wassenaar. De stijging van de Duvenvoirdes (1523-1665)', in: H.M. Brokken (ed.), *Heren van stand. Van Wassenaar 1200-2000. Achthonderd jaar Nederlandse adelsgeschiedenis*. Zoetermeer 2000, 82-152.
- Groenveld, S., *Het Twaalfjarig Bestand, 1609-1621. De jongelingsjaren van de Republiek der Verenigde Nederlanden*. Hilversum 2009.
- Groenveld e.a. S., *Unie-Bestand-Vrede. Drie fundamentele wetten van de Republiek der Verenigde Nederlanden*. Hilversum 2009.
- Groenveld, S., *Verlopend getij. De Nederlandse Republiek en de Engelse Burgeroorlog 1640-1646*. Dieren 1984.
- Groot placaeet-boeck, vervattende de placaten, ordonnantien ende edicten van de doorluchtige, hoogh mog. heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ende vande ed. groot-mog. heeren Staten van Hollandt en West-Vrieslant, mitsgaders vande ed. mog. heeren Staten van Zeelandt, 10 dln. Den Haag 1638-1809.
- Guhraner, G.E., *Freiherr v. Leibnitz: Eine Biographie II*. Breslau 1846.
- Guibal, C.J., *Johan Willem Friso en zijn tijd*. Amsterdam 1938.
- Hagemann (ed.) M., *Der Jülich-Klevische Erbstreit 1609. Seine Voraussetzungen und Folgen*. Düsseldorf 2011.
- Haitsma Mulier, E.O.G., en A. van der Lem, *Repertorium van geschiedschrijvers in Nederland 1500-1800*. Den Haag 1990.
- Ham, W.A. van, 'De bedijking van de Emiliapolder en haar voorgeschiedenis', in: *Jaarboek De Oranjeboom XIX* (1966), 158-181.
- Ham, W. van, *De Grote Waard, geschiedenis van een Hollands landschap*. Klaaswaal 2003.
- Ham, W.A. van, 'Ontstaan door strijd. De territoria op het gebied van de tegenwoordige provincie Noord-Brabant tussen 1572 en 1795', in: *Noord-Brabant tijdens de Republiek der Verenigde Nederlanden 1572-1795. Een institutionele handleiding*. 's-Hertogenbosch/Hilversum 1996, 13-46.
- Heersink e.a., W., *Register notariorum. De notarissen van het Hof van Holland 1525-1811*. Den Haag 1999.
- Heirbaut, D., *Romeins recht vroeger en nu. Apeldoorn* 1999.
- Henderikx, P., 'De vorming in 1555 van het markizaat van Veere en de aard en herkomst van de aan het markizaat verbonden goederen en heerlijkheden', in: P. Blom (ed.), *Borsele Bourgondië Oranje: heren en markiezen van Veere en Vlissingen, 1400-1700*. Hilversum 2009, 61-104.
- Heyden, U. van der, *Rote Adler an Afrikas Küste: Die brandenburgsch-preussische Kolonie Grossfriedrichsburg in Westafrika*. Berlin, 2001.
- Hingman, J.H., *De Maas en de dijken van den Zuid-Hollandschen Waard in 1421*. Den Haag 1885.
- Historische Atlas Noord-Brabant*. Den Ilp 1989. Facsimile-uitgave.
- Hoek, C., 'Repertorium op de lenen van de Hofstad te Hontshol, 1253-1770', in: *Ons Voorgeslacht*, jaargang 27, nr. 212, juli/aug. 1972, 149-304.
- Holmes, R., *Marlborough England's fragile genius*. Londen 2008.
- Holmsten, G., *Friedrich II. in Selbstzeugnissen und Bilddokumenten*. Reinbek bei Hamburg 1969.
- Homann, H-D., 'Lingen im Zeitalter der Glaubenskämpfe (1493-1702)', in: W. Ehbrecht (ed.), *Lingen 975-1975. Zur Genese eines Stadtprofils*. Lingen (Ems) 1975, 54-81.
- Hoof e.a. (ed.), M.C.J.C. van, *De archieven van de Nassause Domeinraad 1581-1811*. Den Haag 1997.
- Hopstaken, J., *Inventaris van het archief van het waterschap de Koningspolder, (1714), 1748-1937*. Zevenbergen 2002.

- Hos, T.H.L., Dordrecht, onderzoeksgebied Amstelveen-bolbaken. Een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek door middel van een proefput. Dordrecht 2008 (J.W. Blaas, Bolbakens in de Biesbosch – een landmeetkundig verslag, 1999).
- Houtman-de Smedt, H., 'De Zuidelijke Nederlanden, 1598-1780', in: I. Schöffers e.a. (ed.), *De Lage Landen van 1500-1780*. Amsterdam 1988, 317-424.
- Huizinga, J.J., 'Van Leeuwarden naar Den Haag', in: *Van Leeuwarden naar Den Haag: rond de verplaatsing van het stadhouderlijk hof in 1747*. Franeker 1997, 9-25.
- Israel, J.I., *The Dutch Republic. Its rise, greatness, and fall 1477-1806*. Oxford 1995.
- Jagtenberg, F.J.A., *Marijke Meij 1688-1765*. Amsterdam 1994.
- Japikse (ed.), N., *Correspondentie van Willem III en van Hans Willem Bentinck, eerste graaf van Portland. Het archief van Welbeck Abbey I*, 5 dln. Den Haag 1927-1937.
- Japikse, N., *De geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau*, 2 dln. Den Haag 1948.
- Japikse, N., *Prins Willem III de stadhouder-koning*. 2 dln. Amsterdam 1930-1933.
- Japikse (ed.), N., *Uit de correspondentie van prins Willem III den stadhouder-koning*. Amsterdam 1938.
- Jansen, G.H., 'Het stadhouderschap van Willem Frederik in de Noordelijke gewesten', in: S. Groenvelt e.a. (ed.), *Nassau uit de schaduw van Oranje*. Franeker 2003, 44-55.
- Jongste, J.A.F. de, 'Beeldvorming rond Frederik II van Pruisen in de Republiek. Impressies bij een paradox', in: *TvG* 104, 1991, 499-509.
- Jorissen, Th., *Memoriën van mr. Diderik van Bleiswijk, 1734-1755*. Utrecht 1887.
- Kaajan, H.J.Ph.G., en F.J.M. Otten, *Inventaris van de archieven van Gecommitteerde Raden der Staten van Holland en West-Friesland, 1621-1795*. (Geschiedenis van de archiefvormer). Den Haag 1994.
- Kappelhof, A.C.M., *De belastingheffing in de Meijerij van Den Bosch gedurende de Generaliteitsperiode (1648-1730)*. Tilburg 1986.
- Kaser, M., en F.B.J. Wubbe (eds.), *Romeins privaatrecht*. Zwolle 1971.
- Keck, L., en H. Schmidt, *Das Reichskammergerichtsmuseum Wetzlar*. Wetzlar 1997.
- Kemp, C.M. van der, *Maurits van Nassau, prins van Oranje, in zyn leven, waardigheden en verdiensten*, 3 dln. Rotterdam 1843.
- Kerkhof, M., 'De carrière van Arnold Joost van Keppel na de dood van Willem III', in: *Virtus*, 5, 1998, 1, 13-19.
- Kesler, C.K., 'Amsterdamsche bankiers en de West in de 18^e eeuw', in: *Nieuwe West-Indische Gids*, 8, nr. 1 (1926/1927), 499-516.
- Keussen, H., *Geschichte der Stadt und Herrlichkeit Crefeld mit steter Bezugnahme auf die Geschichte der Grafschaft Moers*. Krefeld 1865.
- Klaproth, C.A.L., *Der Königl. Preussische und Churfürstl. Brandenburgische Wirklich Geheime Staats-Rath an Seinem zweihundertjährigen Stiftungstage den 5ten Januar 1805*. Berlin 1805.
- Kleijn, A.A., *De stadhouders van Friesland van het Huis van Nassau*. Nijkerk 1904.
- Kohnke, M., 'Zur Geschichte des Oranischen Archivs', in: *Jahrbuch preussischer Kulturbesitz* (1992), 283-300.
- Latjes, P.J., 'De wording en bestuurlijke indeling van Hollands-Brabant tijdens de jaren 1796-1815', in: *Holland*, 14 (1982), 168-175.
- Lekkerkerk, P.L., *Paleis Noordeinde*. Zutphen 1991.
- Leo, H., *Zwölf Bücher niederländischer Geschichten*. Halle 1835.
- Lieburg, F.A. van, *Repertorium van Nederlandse hervormde predikanten tot 1816*, 2 dln. Dordrecht 1996.
- Liesker, R., en W. Fritschy, *Gewestelijke financiën ten tijde van de Republiek der Verenigde Nederlanden, deel IV, Holland (1572-1795)*. Den Haag 2004.
- Lintsen (ed.), H.W., *Geschiedenis van de techniek. De wording van een moderne samenleving 1800-1900, deel IV, delfstoffen, machine- en scheepsbouw, stoom, chemie, telegrafie en telefonie*. Zutphen 1993.
- Lokin, J.H.H., *Prota. Vermogensrechtelijke leerstukken aan de hand van Romeinsrechtelijke teksten uitgelegd*. Groningen 1995.
- Martens, P.J.M., *De zalmvissers van de Biesbosch: een onderzoek naar de visserij op het Bergse Veld 1421-1869*. Tilburg 1992.

- Martyn (ed.), G., *Het eeuwig edict van 12 juli 1611*. Antwerpen 1997.
- Meiboom, W.E., *Inventaris van het archief van de Staten van Holland en West-Friesland, 1572-1795*. Den Haag 1989.
- Meteren, E. van, *Historie van de oorlogen en geschiedenissen der Nederlanden, en derzelver naburen: beginnende met den jare 1315, en eindigende met den jare 1611*. 6 Gorkum 1753.
- Molhuijsen e.a. (eds.), P.C., *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, 10 dln. Leiden 1911-1937.
- Monté ver Loren, J.Ph. de, en J.E. Spruit, *Hoofdlijnen uit de ontwikkeling der rechterlijke organisatie in de Noordelijke Nederlanden tot de Bataafse omwenteling*. Hilversum 2000.
- Mourik e.a., M.J.A. van, *Handboek erfrecht*. Deventer 2006.
- Muij-Fleurke, H.J. de, 'Hendrik Casimir II, biografische schets', in: *Archieven van de Friese stadhouders, inventarissen van de archieven van de Friese stadhouders van Willem Lodewijk tot en met Willem V, 1584-1795*. Hilversum 2002, 217-218.
- Nederlandsche Jaerboeken, inhoudende een Verhael van de Merkwaaerdigste Geschiedenissen die voorgevallen zyn binnen den omtrek der Vereenigde Provintien, sedert het begin des jaers MDCCXLVII, het jaer der Verkiezing van zyne Doorluchtigste Hoogheit, Prins Willem den IV, hoogl. Ged. tot Stadhouder van Holland, enz. IIX*. Amsterdam 1754.
- Nève, P.L., *Het Rijkskamergerecht en de Nederlanden*. Amsterdam 1972.
- Nienes e.a. (ed.), A.P. van, *Archieven van de Friese stadhouders, inventarissen van de archieven van de Friese stadhouders van Willem Lodewijk tot en met Willem V, 1584-1795*. Hilversum 2002.
- Nierop, H.F.K. van, *Van Ridders tot regenten: de Hollandse adel in de zestiende en de eerste helft van de zeventiende eeuw*. Dieren 1984.
- Nimwegen, O. van, *De Republiek der Verenigde Nederlanden als grote mogendheid. Buitenlandse politiek en oorlogvoering in de eerste helft van de achttiende eeuw en in het bijzonder tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748)*. Amsterdam 2002.
- Nose, C.W., *Orographische Briefe über das Siebengebirge und die benachbarten zum Theil vulkanischen Gegenden beyder Ufer des Nieder-Rheins an Herrn Joseph Paul Edeln von Cobres*, 2 dln. Frankfurt a/d Mainz 1789-1790.
- Oer, R.F. von, 'Oranien-Nassau und die Grafschaft Lingen', in: H. Ladermacher (ed.), *Oranien-Nassau, die Niederlande und das Reich. Beiträge zur Geschichte einer Dynastie*. Munster 1995, 209-221.
- Oirschot, A. van, *Kasteel de Blaauwe Camer. Norbertinessenklooster Sint-Catharinadal*. Zutphen 1984.
- Onnekink, D., *The Anglo-Dutch favourite. The career of Hans Willem Bentinck, 1st Earl of Portland (1649-1709)*. Aldershot 2007.
- Opregte Groninger Courant van 5 maart 1754*, 2/2, nr. 19.
- Oster, U.A., *Preussen. Geschichte eines Königreichs*. München 2010.
- Otto, F., "'Preussens erster König", 1701: Die erkaufte Krone', in: *GeoEpoche, Preussen 1701-1871*, nr. 23, 2006, 22-35.
- Ottsen, O., *Die Geschichte der Stadt Moers, I. Die Vorpreussische Zeit*. Moers 1977.
- Perrick, S., en Laumans-van der Wijst (eds.), *Mr. C. Asser's handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht*. Deventer 1996.
- Pfeifer, I., en W. Savelsberg (ed.), *Oranienbaum, Huis van Oranje. Wiedererweckung eines anhaltischen Fürstenschlosses. Oranische Bildnisse aus fünf Jahrhunderten*. Dessau-Wörlitz 2003. *Tentoonstellingscatalogus Oranienbaum*.
- Pinkham, L., *William III and the respectable revolution: the part played by William of Orange in the revolution of 1688*. Cambridge 1954.
- Plaats, V. van der, *Levensbeschryving van eenige voornaame meest Nederlandsche mannen en vrouwen* 6. Amsterdam 1779.
- Pontbriant, A. de, *Histoire de la principauté d'Orange*. Avignon, Parijs en Den Haag 1871. (facsimilé uitgave)
- Porta, A., Joan en Gerrit Corver. *De politieke macht van Amsterdam, 1702-1748*. Assen/Amsterdam 1975.
- Preussen (ed.), Michael Prinz von, Friedrich der Grosse. Keulen 2011.
- Ranke (ed.), L. von, *Briefwechsel Friedrich des Grossen mit dem Prinzen IV. Von Oranien und mit dessen Gemahlin Anna, geb. Princess Royal von England*. Berlin 1869.

- Ranke, L. von, *Englische Geschichte, vornehmlich in siebzehnten Jahrhundert*, 9 dln. Leipzig 1870-1872.
- Ranke, L. von, 'Fuchs und Bentink', in: *Zeitschrift für preussische Geschichte und Landeskunde* 2, 1865, 1-15.
- Rappard, W.A. Ridder van, 'De aanspraken van Frederik I van Pruisen op de erfenis van de koningstadhouder Willem III', in: *TvG* 79, 1966, 129-141.
- Renes, J., *West-Brabant: een cultuurhistorisch landschapsonderzoek*. Waalre 1985.
- Revius, J., *Licht op Deventer: de geschiedenis van de provincie Overijssel en met name de stad Deventer, V (1578-1619)*. Hilversum 1995.
- Riet, A.J.J. van 't, 'Meeten, boren en besien'. Turfwinning in de buitenrijnse ambachten van het Hoogheemraadschap van Rijnland 1680-1800. Hilversum 2005.
- Rijk, J.W.F.X. de, 'De burgerlijke afstammelingen van het adellijke Utrechtse geslacht d'Ablaing van Giessenburg', in: *Stichtenaren uit vroeger jaren*. Utrecht 1987, 60-68.
- Rive, G.J., *Schets der staatkundige betrekkingen tusschen de Republiek der Vereenigde Nederlanden en het Koninkrijk Pruisen tot het huwelijk van Willem V (1701-1767)*. Amsterdam 1873.
- Roes, J.S.L.A.W.B., *Het naaste bloed erfde het goed. De positie van de langstlevende echtgenoot in het Nederlandse erfrecht bij versterf, deel I: de periode van het 'oud-vaderlandse' recht (tot 1809)*. Deventer 2006.
- Romein, J., *De Lage Landen bij de zee*. Utrecht 1934.
- Saint-Simon, Le marquis de, *Mémoires complets et authentiques du duc De Saint-Simon sur le siècle de Louis XIV et la régence III*. Parijs 1829.
- Sanders, J.G.M., 'Heerlijkheden en domeinen', in: *Noord-Brabant tijdens de Republiek der Verenigde Nederlanden 1572-1795. Een institutionele handleiding. 's-Hertogenbosch/Hilversum 1996*, 47-75.
- Sanders, J.G.M., *Waterland als woestijn. Geschiedenis van het kartuizerklooster 'Het Hollandse Huis' bij Geertruidenberg 1336-1595*. Hollandse studiën 25. Hilversum 1990.
- Sas, N.C.F. van, *De metamorfose van Nederland: van oude orde naar moderniteit 1750-1900*. Amsterdam 2005.
- Schepkowski, N.S., *Johann Ernst Gotzkowsky. Kunstagent und Gemäldesammler im friderizianischen Berlin*. Berlin 2009.
- Scherft, P., *Het sterfhuis van Willem van Oranje*. Leiden 1966.
- Schmidt, W., *Friedrich I. Kurfürst von Brandenburg König in Preussen*. München 1996.
- Schöffner, I., 'De Republiek der Verenigde Nederlanden 1609-1702', in: I. Schöffner e.a. (ed.), *De Lage Landen van 1500-1780*. Amsterdam 1988, 167-267.
- Schück, R., *Brandenburg-Preussens Kolonial-Politik unter dem Grossen Kurfürsten und seinen Nachfolgern (1647-1721)*, 2 dln. Leipzig 1889.
- Schurink, N., *Anthonie Heinsius, Willem III en de traktaten tot verdeling van de Spaanse Successie*. Den Bosch 2006.
- Schutte, G.J., 'De Republiek der Verenigde Nederlanden, 1702-1780', in: I. Schöffner e.a. (ed.), *De Lage Landen 1500-1780*. Amsterdam 1988, 269-316.
- Schutte, O., *Repertorium der buitenlandse vertegenwoordigers, residerende in Nederland 1584-1810*. Den Haag 1983.
- Schutte, O., *Repertorium der Nederlandse vertegenwoordigers, residerende in het buitenland 1584-1810*. Den Haag 1976.
- Scrase, D., *The golden century. Dutch master drawings from the Fitzwilliam Museum Cambridge*. Cambridge 1995.
- Sillem, J.A., 'Frederik de Grote', in: *De Gids*, jaargang 1880, 44^e jrg, derde serie 18^e jrg. Tweede deel, 474-524. Amsterdam 1880, 474-524.
- Sommer, C., 'Niederländische Einflüsse auf die Landeskultivierung und Kunstentfaltung in Brandenburg von 1640 bis 1740', in: H. Lademacher (ed.), *Onder den Oranjeboom. Niederländische Kunst und Kultur im 17. und 18. Jahrhundert an deutschen Fürstenhöfen*, 205-316.
- Spruijt, J.E., en R. Feenstra (ed.), *Textus iuris romani*. Deventer 1989.
- Staats- en karakter-kundige byzonderheden betreffende Frederik den II. Koning van Pruisen. 8 dln. Den Haag 1787-1789.
- Staats- en karakter-kundige byzonderheden betreffende Frederik den II. Koning van Pruisen (Byvoegsel). Dordrecht 1790.
- Stork-Penning, J.G., *Het grote werk; vredesonderhandelingen gedurende de Spaanse successie-oorlog 1705-1710*. Groningen 1958.

- Sypesteyn, C.A. van, 'De voormalige pensionarissen, historische bijdragen', in: *Vaderlandsche letteroefeningen*, jaargang 1869 (1869), 107-127.
- Theeuwens, P.J.H.M., *Pieter 't Hoen en de post van den Neder-Rhijn*. Hilversum 2002.
- Toebak, P.M., 'De verbouw van de Mades-Zwaluwse kerkschuur in 1765-1767', in: *Jaarboek De Oranjeboom* XXV (1982), 42.
- Treu, H.A., 'De verhouding tussen Pruisen en Nederland in 1733', in: *TvG* 80 (1967), 486-497.
- Troost, W., *Stadhouder-koning Willem III. Een politiek biografie*. Hilversum 2001.
- Twining, F.E.T., *History of the Crown Jewels of Europe*. Londen 1960.
- Urkunden und Aktenstücke zur Geschichte des Kurfürsten Friedrich Wilhelm von Brandenburg, 23 dln. Berlin 1864-1930.
- Veenendaal jr. (ed.), A.J., *De briefwisseling van Anthonie Heinsius 1702-1720*, 19 dln. Den Haag 1976-2001.
- Veeze, B.J., *De raad van de prins van Oranje tijdens de minderjarigheid van Willem III 1650-1668*. Assen 1932.
- Ven (ed.), G.P. van de, *Leefbaar laagland. Geschiedenis van de waterbeheersing en landaanwinning in Nederland*. Utrecht, 1993.
- Visser, J., en G.N. van der Plaat, *Gloria Parendi. Dagboeken van Willem Frederik, Stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe, 1643-1649, 1651-1654*. Den Haag 1995.
- Voltaire, *Briefwisseling met Frederik de Grote 1736-1778*. Amsterdam 2007.
- Vries, O., 'Geschapen tot een ieders nut. Een verkennend onderzoek naar de Noordnederlandse ambtenaar in de tijd van het Ancien Régime', in: *TvG* 90 (1977), 328-349.
- Wagenaar, J., *Vaderlandsche Historie*, 21 dln. Amsterdam 1749-1759.
- Warnecke, H.J., 'Die Familie Danckelman', in: W. Ehbrecht (ed.), *Lingen 975-1975. Zur Genese eines Stadtprofils. Lingen (Ems) 1975*, 115-144.
- Wensky, M., 'Die Grafen von Moers: Burg und Grafschaft 1200-1600', in: *Moers Burg, Schloss – Kulturzentrum*. Worms 2004, 11-22.
- Wiebe, R., *Untersuchungen über die Hilfsleistung der deutschen Staaten für Wilhelm III. Von Oranien im Jahre 1688*. Göttingen 1939.
- Wijnroks, E., *Handel tussen Rusland en de Nederlanden, 1560-1640*. Hilversum 2003.
- Wijs, J.J.A., *Bijdrage tot de kennis van het leenstelsel in de Republiek Holland*. Den Haag 1939.
- Wikaart e.a., V., *De onderzoekscommissie naar aanwassen in de Verdrongen Waard (1521-1523). Nijet dan water ende wolcken*. Tilburg 2009.
- Wit, H.F. de, *Gorcums Heren. Regentenpolitiek 1650-1750*. Gorkum 1981.
- Witte van Citters, J. de, *Contracten van correspondentie en andere bijdragen tot de geschiedenis van het ambtsbejag in de Republiek der Vereenigde Nederlanden*. Den Haag 1873.
- Witte van Citters, J. de, 'Een hoofdstuk uit de geschiedenis van het nepotismus', in: *De Nederlandsche Spectator*, nr. 42, 17 oktober 1863, 332-335.
- Woelderink, B., 'Das Archiv des "Hoogduitse Hofdepartement" (Hochdeutsches Hofdepartement) der Statthalter Wilhelm IV. und Wilhelm V', in: H. Ladermacher (ed.), *Oranien-Nassau, die Niederlande und das Reich. Beiträge zur Geschichte einer Dynastie*. Munster 1995, 193-208.
- Zomerens (ed.), C. van, *Beschryvinge der stad Gorinchem, en landen van Arkel, Benevens der aloude en Adelyke Geslagten der Doorluchtige Heeren van Arkel, Zynde een nauwkeurige en uytvoerige Verhandeling van deszelfs opkomst, benaming, bevolking, gelegentheid, pragtige gebouwen, en zeltzaamheden, Nevens der zelve voorregten, handvesten, privilegien, en regeerings vorm Alles t'zamengesteld en getrokken uit oude Handschriften, Memorien, Brieven, en egte bewysstukken. Eertyds by een verzamelt Door de Heer en Mr. Cornelis van Zomerens, En nu in Order gebragt door Z.H.H.T. Gorinchem 1755*.
- Verhael in forme van journael, van de reys ende 't vertoeven van den seer doorluchtige ende machtige prins Carel II, koning van Groot Brittannien, &c. welcke hy in Hollandt gedaen heeft, zedert den 25 Mey, tot den 2 Junij 1660*. Den Haag 1660.

Personenregister

- Aa, C. van der 415
Aart Jansz. 361-362
Ablaing, Johan (Jan) Cornelis d', vrijheer van Giesenburg 306-307
Ablaing, Johan (Jan) Daniel d', vrijheer van Giesenburg 307
Aerde, Jan Jacob 332
Aerssen, Cornelis van, heer van Wernhout en Sommeldijk 94, 106
Aerssen, Cornelis van, vrijheer van Hoogerheide 215, 229, 243, 253-254
Albemarle, graaf van zie Keppel, Arnold Joost van
Albertine Agnes van Nassau-Dietz 24, 50, 87-88, 90-91, 102, 116, 124
Albrecht, aartshertog van Oostenrijk en landvoogd van de Zuidelijke Nederlanden 44, 67
Albrecht, Johann Heinrich 218, 411
Alonne, Abel Tassin d' 26
Amalia van Solms-Braunfels 87, 89, 91-94, 100-105, 110, 118, 291-292, 308
Amerongen, heer van zie Reede, Godard Adriaan van
Ammon, Christoph Heinrich von 209, 309, 315-318, 332, 338, 355-356, 363-367, 369, 396, 401, 403, 405
Ampzink, Hendricus Rudolphus 273, 277-281
Amya, Jan 226
Ancker, Meerten Corsse van den 260, 262
Andrié 393
Anemaet, Adriaan 212, 214-215, 219, 236-237, 241, 250-251, 256, 266-267, 271, 348-350, 360
Anemaet, Alida 299, 302, 305
Anemaet, Anthonie, rentmeester van Zevenbergen 302
Anemaet, Anthonij Jansz. 332
Anemaet, Anthonis 306-307
Anemaet, Antoni 260
Anemaet, Catharina 299, 302, 305
Anemaet, Pieter 213, 237-238, 241-242, 248-249, 260, 262-263, 266, 269-270
Anemaet, Sebastiaan 260
Anhalt-Dessau, zie Henriette Catharina van
Anhalt-Dessau, zie Johan George II van
Anhalt-Dessau, vorst van zie Leopold I
Anna, koningin van Engeland en Schotland/Groot-Brittannië (Queen Anne) 21, 27, 50, 55
Anna van Egmond, gravin van Buren 42, 76, 82, 97, 133
Anna van Hannover 168, 178, 181, 191, 196, 218, 288, 308, 335, 373, 376, 395-396, 401, 403-404, 406-407, 409-415, 417, 423
Ardonne, Antoni Jansse 238, 242
Ardonne, Cornelis 242
Ardonne, Pieter 332
Aremberg, graaf van 15, 86
Arnhem van Rosendael, Johan van 34-35
Arouet, François-Marie zie Voltaire
Assendelft, Daniël Pompejus van 50-51, 53-55
Assendelft, Jacobus Paulus (Jacob) van 274-277, 283
Assendelft, Paulus van 275
Athlone, graaf van zie Reede, Godard van, heer van Ginkel
Augustus, keizer 62
Aylva, baron van Hobbe 167-168
Back, De 408
Back, Jan de 410-411
Baden, Cimburga van 71
Baden, Maria Eleonora van 34
Balckeneynde, Claes Dircx van 401
Banchen, Van 364
Barré 30
Bartholdi, Christian Friedrich 148-149, 152
Basen, Joost 211, 242, 250
Basius, Johan 79
Baumgart, P. 65
Baux, Maria de 72, 74
Bavel, Cornelis Jansen van 214, 237
Beaufort, Pieter Benjamin de 334, 409-415
Beaumont, Simon van 47
Beck, J.D. 209, 315-316, 376, 396-403
Beekhuysen, Reinier 285

- Beer, Cornelia de, weduwe van Corstiaan van Meel 332
- Beer, Willem de 306-307
- Beieren, Albrecht van 341
- Beieren, Clemens August I 393
- Bentinck, Hans Willem, eerste graaf van Portland 28, 51, 54, 114-117, 119-121, 401
- Bentinck, Willem rijksgraaf, heer van Rhoon en Pendrecht 352, 400-401
- Berck, Agneta 295-296
- Berck, Dorothea 295-296, 306
- Berck, Erkenraad 295-296, 306
- Berck, Erkenraad, weduwe Snouck 296, 301, 306
- Berck, Huibert 295-296
- Berck, Johan Matthijsz. 306
- Berck, Johan Matthijsz., heer van Godschalckoord 293, 295-296, 305, 307
- Berck, Matthijs 293
- Berck, Matthijs Johanz. 295-296, 306
- Berge, Jan van de 260
- Bergen, George II Lodewijk van, prins-bisschop van Luik 195
- Bergh, Frederik van den 43
- Bessel 285
- Bielque (Bielke), graaf van 144
- Bleiswijk, Van 364
- Bodegem, Daniel van 214, 220, 222-224, 226, 230, 241-242, 245, 248-251, 253, 256, 263-264, 274-275, 279-280, 315, 330
- Bodegem, Pieter van 253-254
- Boden, Von 206, 376
- Boden, August Friedrich von 206
- Boeij, Cornelis 369
- Boekenburg, heer van zie Goes, Robert
- Boemer, François 334, 409, 410-415
- Boer, D.E.L. de 100
- Boeser, Peter 413
- Boodt, Cornelia Philippina 307
- Boodt, Cornelis Cornelisz., vrijheer van Giessenburg 307
- Boone, Philip Johan 320
- Borchard Willem, baron van Kinsky
- Borcke, Adrian Bernhard von 167-168, 205
- Borckenfeld, Von 393
- Borssele van der Hooghe, Adriaan van 140
- Bort, Pieter 85, 179, 187, 359
- Bosch, Arie Balten 370
- Boshoff 95
- Botbijn, Gerrit 332
- Boufflers, hertog van zie Louis François
- Bourbon, Charlotte de 43, 80, 99
- Bourbon, François Louis de, prins van Conti 72
- Bourbon-Condé, Eleonora van 82
- Bourcourd, Johan 382-383, 386-387, 402
- Bouton, François Jacques, graaf de Chamilly 145
- Bouwens, Floor 319, 322-323
- Brandenburg, Amalia van 99
- Brandenburg, Hedwig Sophie 159
- Brandenburg, Hendrik van 99
- Brandenburg, Karel Emiel van 99
- Brandenburg, Willem Hendrik van 99
- Brandenburg, keurvorst van zie George Willem
- Brandenburg, keurvorst van zie Johan Sigismund
- Brandenburg, keurvorst van zie Frederik III
- Brandenburg, keurvorst van zie Frederik Willem I (de Grote Keurvorst)
- Brandenburg, keurvorstin van zie Dorothea Sophie
- Brandenburg, keurvorstin en prinses van Oranje zie Louise Henriette
- Brandenburg, prins van zie Lodewijk
- Brandenburg, prins van zie Philips Willem
- Brederode, Walraven van 80
- Bresser, Herman Eduard 223-226, 274, 278-283
- Bringues, Bernard de 220, 223, 299, 306-307
- Bringues, Christoffel de 223
- Bronkhorst, gravin Maria van 95
- Brouwer, Pieter 227, 241-243, 245, 248, 254-255
- Bruggeman, Marijke 16
- Bruijn, Johan de 215, 248-252, 254
- Brunswijk-Lüneburg, hertog Christiaan Lodewijk van 112
- Buijscher, L. 235
- Burg, Catharina van den 296
- Burg, Johannes van den 296
- Buuren (Buery), Meinardus van 53
- Buys, Paulus 79
- Buys, Willem 25, 127, 153, 162, 338, 356, 368-369, 372
- Caracalla, Keizer 63
- Casembroot, Godevaart, heer van Craijesteijn 301
- Castilië, Johanna van 75
- Castricum, heer van zie Geelvinck, Lieve
- Cats, Jacob 401
- Cau, Iman 54, 238
- Cavendish, William, hertog van Devonshire 54
- Centen, Sofia 388
- Chalezac, baron de (Chenu, siers de Chaelzac) 154-155, 157-158
- Chalon, Alix de 72
- Chalon, Claude de 72

- Chalon, Jan III de 72, 74
 Chalon, Jan IV de 72
 Chalon, Palamedes de 74
 Chalon, Philibert de 72-73
 Chalon, René de 17, 58, 71-75, 78, 80, 97, 133, 135, 156, 343, 354, 360
 Chambrier, baron le 393
 Chamilly, graaf de zie Bouton, François Jacques
 Chandieu de Courcelles, Esaye de 21
 Charon de Saint Germain, de 406
 Chenu, siers de Chalezac zie Chalezac baron de
 Christiaan V, koning van Denemarken en Noorwegen 109, 159
 Christiaan August van Saksen-Zeitz, bisschop van Raab (Győr) 125, 140
 Christiaan Carel, baron van Lintelo 140-141, 143, 158
 Chuno, Johann Jakob Julius 202-203
 Churchill, John, eerste graaf/hertog van Marlborough 26, 54, 125, 163
 Clarendon, eerste graaf van zie Hyde, Edward
 Cleeff, Egbert Evert van 332
 Cleeff, Gerhard van 332
 Clifford, George 392
 Clout, Joost Wirich baron van 95
 Cobel, Philips 345
 Cocceji, Samuel, vrijheer van 273
 Cocken, Peter 322-323
 Coemans, Johan 53, 95
 Coijmans, Balthasar 306
 Coijmans, Hester 306
 Coligny, Louise de 86-87, 137
 Commun, David du 209, 405
 Cornelis Anthonisz. 342
 Corput, Jo(h)an van de(n) 216, 449
 Coulot, Jean Babtista 50, 56
 Courcillon, Philippe de, markies de Dangeau 28
 Courouble, Anthonie 248
 Croonenberg, Godard 185, 187, 191, 287
 Cruyt, Balthasar 301
 Culemann, geheimraad 282
 Culemann, financieel raadsheer 185
 Culemann, privé-adviseur 353-354
 Culemann, Wilhelm Heinrich 203
 Daey, Maarten 276
 Dalem (Dongen), Jan Willemsz van 73-74
 Dalem, Magdalena van 74
 Dalfzen, Van 315
 Dalfzen, Adriaan van 315
 Dalwigh, Johann Reinhard von 162
 Damen, Cornelis Jansse 289, 299, 301-302, 305
 Danckelmann, Eberhard Christoph Balthasar von 114, 117
 Danckelman, Sylvester 41
 Danckelmann, Thomas Ernst von 40-41, 120
 Dangeau, markies de zie Courcillon, Philippe de
 Danis, Thomas 182, 301-302
 Deformeux, Louis 296
 Deli, Nicolaes 332
 Denemarken, prins George van 21
 Deutz van Assendelft, Jean 392
 Deutz, Willem Gideon 392
 Deutz van Assendelft, Jean
 Devonshire, hertog van zie Cavendish, William
 Deym, Johan 276
 Dierquens (Dierkens), Nicolaas 218-219, 350
 Dieusart 405
 Dijck, Anthonij van 405
 Dingeman, Cornelis Jan 214
 Dingemanssen, Dingeman Jan 258
 Dingmans, Leendert 214, 236-238
 Does, Cornelis van der 275, 277
 Does, Hendrik II van der 275
 Does, Rachel van der 275, 277
 Dohna, graaf van 393
 Dohna, Christoph I, graaf van 118, 120-121
 Donk, G. van 190
 Donneau, Hugo 79
 Doorn, Johan van 318, 320, 324
 Dorothea Sophie, keurvorstin van Brandenburg 112
 Douglas, Abraham 209, 283, 285, 303
 Douglas, Jan Daniel 211
 Drechsler, G. 16-17, 40, 43, 55-57, 88, 110, 113, 115, 121-126, 146, 376
 Droste, Cornelia 306-307
 Droysen, J.G. 113, 125-126, 129, 131, 138
 Dubbelman, Pieter 213
 Duyn, Adam Adriaan van der, heer van 's Gravenmoer 364-365, 403
 Duncan, Johan 166-168
 Dussen, Bruno van der 25, 127
 Eelbo, Hugo 338, 351-352, 356, 358, 362, 365, 368-372
 Egmond, zie Anna van
 Egmond, graaf van 15
 Egmond, hertog van Gelre zie Karel van
 Egmond, zie Maximiliaan van
 Egmond, Walburga van 71
 Eichel, August Friedrich 205
 Eichhorn, Karl Friedrich 16
 Eijnde, Pieter van 319

- Elisabeth Petrovna, tsarina 394
 Endt, Marijn van 319, 322-323
 Engelbrecht I, graaf van Nassau-Dillenburg 74, 82
 Engelbrecht II, graaf van Nassau-Breda 71-72, 74-75, 82-83
 Engelse(n), Antoni den 289
 Engelse(n), Cornelis den 278, 280
 Engelse(n), Pieter Antoni den 213, 237-238, 241-242, 251
 Engelse(n), Wouter den 269
 Engelse(n), Wouter Adriaanse den 214
 Engelse(n), Wouter Peeters den 213
 Ernst August, keurvorst van Hannover 21
 Ernst Casimir, graaf van Nassau-Dietz 83, 85, 123, 135
 Esch, Petronella van den 275
 Essen, Johan van 50, 266, 269
 Eysten, J. 90
 Fabricius 364
 Faesch, Johan Rudolf 389
 Fagel, François 25, 28, 53, 140
 Fagel, Gaspar 53, 110
 Fagel, Hendrik 53
 Fagel, raadsheer 53
 Faille, Johan Louis de la 201, 207, 226, 230, 285, 384, 413, 415
 Federic, zie Frederik II (de Grote), koning in Pruisen
 Fenema, Johan Recalf van 199-201, 216, 219-230, 298, 303, 307, 309, 314-315, 317-326, 328-335, 337-338, 347-348, 350-371, 373, 379, 384-386, 392, 398, 402
 Fenema, P.H. van 386
 Ferdinand III, keizer 35
 Fockema Andreae, S.J. 338
 Fornenberg, Jan van 290-291, 303, 363
 Frans II, keizer 40
 Frederik I, koning in Pruisen 13-18, 23-25, 27-36, 39-41, 46-51, 53, 55-59, 68-69, 71, 88-89, 91, 93-100, 106, 109, 111, 113-166, 169-171, 175, 177, 185, 189-190, 192, 195, 197-199, 202-204, 207-208, 210-216, 218, 220, 226, 229-233, 235-236, 238-243, 245, 248, 256, 260-262, 264-266, 271, 286, 333, 349, 375-376, 392, 405, 418-424
 Frederik II (de Grote), koning in Pruisen 16, 18, 57, 59, 131, 175-176, 178, 181-182, 190-197, 199, 201, 205-209, 218-219, 225, 230-232, 283, 285, 287-290, 298, 301-303, 308-309, 311, 314-318, 320-325, 327, 330-334, 336-338, 347, 350-369, 371-387, 389-399, 401-417, 420-424
 Frederik III, keurvorst van Brandenburg zie Frederik I
 Frederik IV, koning van Denemarken en Noorwegen 159
 Frederik V, keurvorst van de Palts (de Winterkoning) 21, 99
 Frederik Hendrik, prins van Oranje-Nassau 13-14, 17, 24, 27, 31, 33, 44-47, 55-58, 67, 69, 71, 79-89, 91-93, 95, 97-100, 102-103, 105, 115-116, 119, 121, 123, 131-135, 137-138, 142, 147-148, 154-156, 161-162, 171, 177, 185, 291-293, 295, 307, 362, 389, 405, 418
 Frederik Willem I, keurvorst van Brandenburg (de Grote Keurvorst) 38-39, 93, 98-106, 108-114, 131, 159
 Frederik Willem I, koning in Pruisen 14, 65, 93-94, 131, 142, 166-171, 175, 181, 184-190, 192-193, 197, 199-200, 203-205, 219-220, 222, 225-226, 229-232, 260, 265, 267-271, 273-275, 277-279, 281, 283-287, 313-314, 349-350, 353, 360, 375-376, 392, 405, 409, 420-424
 Fuchs, Paul(us) Freiherr von 111, 113, 115-117, 119, 121, 146
 Fuchs, Willem 152
 Geelvinck, Agatha Levina 276
 Geelvinck, Lieve, heer van Castricum 253-254, 276
 Gent, Van, gedeputeerde 151
 Gent, Huig Fransz. van 237, 245, 252, 255, 281-282
 George I Lodewijk, keurvorst van Hannover, koning van Groot-Britannië en Ierland 21
 George II Augustus, keurvorst van Hannover, koning van Groot-Britannië en Ierland 396, 411
 George Willem, keurvorst van Brandenburg 37-38, 99
 Germanus, Sincerus zie Fuchs, Paul(us) Freiherr von
 Gilles, Jacob 317-318, 355-356, 364-366, 371
 Ginneken, Jan van 213
 Gloucester, Willem, hertog van 21
 Goch, Henderick van 214
 Goede, Josephus de 302
 Goes, Robert, heer van Boekenburg 159
 Gomperts 383
 Goslinga, Sicco van 162-163
 Gramaye, Gerard 362
 Gravenmoer, heer van 's, zie Duijn, Adam Adriaan van der
 Gregorius IX, paus 338

- Groenveld, S. 89, 191
 Grumbkow, Friedrich Wilhelm von 160, 168
 Guhraner, G.E. 133-134
 Gulick, Thomas van 278
 Gulik, hertog van zie Willem
 Haar, Johan Willem van 411
 Hacquart, Carlous 32
 Hadrianus, keizer 64
 Haersolte, Rutger van 44-45
 Haersolte, Wilhelm van 96
 Hagen, Lodewijk Philipp von 207, 209, 231, 283, 409-415
 Hagers, Corstiaan Willems 262-263, 265-266, 268-270
 Hagers, Pieter Claasse 318
 Ham, Johan 117
 Hamel Bruyninx, Jacob Jan 140, 149
 Hanau-Münzenberg, graaf van zie Philips Lodewijk II
 Hanneman, Pieter 342
 Hannover, zie Anna van
 Hannover, zie Ernst August van
 Hannover, George Lodewijk van zie George I
 Hannover, Sophie, keurvorstin van zie Palts, Sophia Dorothea
 Hannover, zie Sophie Charlotte van
 Hannover, zie Sophia Dorothea van
 Happe, Franz Wilhelm 278
 Harlay, Nicolas, sieur de Sancy 148
 Hartog, zie Hertogh
 Havermann, zie Havercamp
 Havercamp, Abraham 317, 364
 Haye, Rolandus de la 302
 Hedges, Charles 152
 Heenvliet, heer van zie Kerkhoven, Johan van den
 Heiden, Von 28, 36
 Heiden, Friedrich Wennemar, rijksvrijheer von 28
 Heijden, Hendrik van der 319
 Heim, Anthonie van der 315, 380-382, 384
 Heinsius, Anthonie 17, 23-25, 27-28, 30, 35, 47-48, 52, 54, 113, 122, 127-129, 137, 140-141, 143-144, 147, 149, 151, 153, 163, 182, 186, 315
 Hellen, Wilhelm Bruno von der 209, 405, 409-415
 Helt, Hendrik 292
 Hendrik III, graaf van Nassau-Breda 71-74, 342
 Hendrik IV, koning van Frankrijk 111
 Hendrik Casimir I, graaf van Nassau-Dietz 123
 Hendrik Casimir II, vorst van Nassau-Dietz 21, 24, 52, 113, 122-123
 Hendrik van Nassau, heer van Ouwerkerk 53
 Henriette Amalia, vorstin van Nassau-Dietz 21, 24, 31, 34-35, 40, 46-48, 50, 53-58, 71, 89, 94, 122-123, 134-135, 137-138, 142, 147-158, 171, 185
 Henriette Catharina, vorstin van Anhalt-Dessau 47-48, 50, 56, 87, 91, 93-94, 116
 Heringh (Heringen of Hairingen), Philips van 50
 Herman, Willem Hendrik 50, 55
 Hermitage, sieur de l' zie Saunière, René de 27
 Hertogh, Cornelis de 348, 369
 Hertogh, Floris Arent (de) 348-350
 Herwaarden, Elisabeth van 200
 Hesius, Severijn 213, 237, 241-242
 Hessen, landgraaf van zie Philips I
 Hessen-Kassel, Charlotte Amalia van, koningin van Denemarken en Noorwegen 159
 Hessen-Kassel, landgraaf van zie Karel Lodewijk
 Hessen-Kassel, zie Maria Louise van
 Hessen-Kassel, Willem VI, landgraaf van 159
 Hessen-Katzenelnbogen, Elisabeth van 71, 76
 Hoeij, Adriana Christina van 275
 Hoeij, Caspar van 273-277
 Hoeufft, Samuel 273
 Hofman, Leendert Cornelis 347, 351-352, 361
 Hogendorp, Diederick van 50
 Hohenlohe-Neuenstein, graaf van zie Philips Ernst
 Holland, graaf van zie Karel V
 Holland, graaf van zie Philips II
 Holmes, R. 163
 Honert, Cornelis van den 239
 Hongarije, Maria van 75
 Honthorst, Gerard (Gerrit) van 405
 Ho(o)ft 364
 Hop, Jacob 25, 137-142, 144-147, 317, 364
 Horn, graaf van 15
 Horst, heer van Ter zie Sluysken, Frederik
 Houtman 230
 Houttuijn, Otto Frederik 251
 Huber, Herman 160, 162
 Huijgens, Bartholomeus 95
 Huijgens, Rutger 95
 Huijgens, Wilhelm 95
 Hulft, Johan 141
 Huls, Willem Karel van 54
 Huybert, Pieter de 105
 Huygens, Constantijn 102, 104
 Hyde, Edward, eerste graaf van Clarendon 110
 Hymmen, Von 39
 Hymmen, Reinhard Richard von, heer von Plön

- 160, 162-164, 199, 208, 219, 235, 238, 240-242, 264-265, 349
- Ilgen, Heinrich Rüdiger von 164, 202-203
- Isabella, aartshertogin van Oostenrijk en landvoogdes van de Zuidelijke Nederlanden 44, 67
- Israël, J.I. 129
- Issem, Gijsbert van 267-268, 271
- Jacobus I, koning van Engeland, Schotland en Ierland 21
- Jacobus (James) II, koning van Engeland, Schotland en Ierland 21, 111, 213
- Jan (Johan) V, graaf van Nassau-Dillenburg 71-72, 76, 83
- Jan (Johan) VI de Oude, graaf van Nassau-Dillenburg 34, 75, 81-83, 135
- Jan (Johan) VII de Middelste, graaf van Nassau-Siegen 34, 83
- Jan (Johan) VIII de Jonge, graaf van Nassau-Siegen 34, 83, 85
- Japikse, N. 23, 74, 83, 101, 103, 108, 110, 112-113, 125, 131
- Jasper Lievensz. 342
- Jersey, graaf van zie Villiers, Edward
- Johan George II, vorst van Anhalt-Dessau 91, 123
- Johan Maurits, vorst van Nassau-Siegen 103, 105-106
- Johan Sigismund, keurvorst van Brandenburg 37-38
- Johan Willem van Kleef, hertog van Kleef 36-38
- Johan Willem Friso, vorst van Nassau-Dietz 14, 21-24, 31, 34-35, 40, 47, 49-50, 52-54, 56, 58-59, 69, 83, 85, 89, 94-99, 121-124, 129, 131-132, 135, 138-139, 147-150, 155-160, 162-163, 165-166, 171, 182, 418, 420
- Jooren, Anthonij 332
- Jooren, Huibert 319
- Jozef I, keizer 129
- Justinianus, keizer 64-65
- Kalis, Joost Prinsse 367-369
- Kampen, Maria, weduwe van Wouter van Steenhoven 299, 301-302, 304
- Karel van Egmond, hertog van Gelre 42
- Karel V, keizer, graaf van Holland 42-43, 73-75, 97, 342-343, 354, 361
- Karel VI, keizer 193, 376, 389-390, 392
- Karel I, koning van Engeland, Schotland en Ierland 99, 221
- Karel II, koning van Engeland, Schotland en Ierland 102-103, 105, 111, 113
- Karel II, koning van Spanje 23, 28
- Karel XII, koning van Zweden 149
- Karel Lodewijk, landgraaf van Hessen-Kassel 158-160, 162, 182
- Keessel, Adriana van der 273
- Keppel, Arnold Joost van, graaf van Albemarle 26-27, 47, 53-54, 149
- Keppel, baron Jan Rabo 378, 392
- Kerkhoven, Johan van den, heer van Heenvliet 101, 103
- Kiggelaer, Philippus (Philips) 250-251, 254
- Kinsky, baron van zie Borchard Willem 137
- Kleef, Anna van 37
- Kleef, hertog van zie Johan Willem
- Kleef, Maria Eleonora van 37
- Kleef, hertog van zie Frederik I
- Kleef, hertog van zie Frederik Willem I
- Kleef, hertog van zie George Willem
- Kleef, hertog van zie Johan Sigismund
- Kleef, hertog van zie Johan Willem van Kleef
- Kleef, hertog van zie Willem V
- Kleijn 270
- Kleijn, J. 325-326
- Kleijn, Pieter 346
- Kleijn, Wouter 214, 222, 242, 251, 283
- Klinggraefer, baron J.W. von 406, 415
- Knibbe, Paul 79
- Knorre, Johan Frederik 50
- Kohnke, M. 128, 146, 291, 405
- Kolbe, Johann Kasimir, graaf van Wartenberg 125-126, 137, 139-140, 146, 157, 202-203
- Kommer, Kommer Leendert 332
- Koning-Stadhouder zie Willem III
- Komans, Abraham 283-284
- Kreek, Annetje Abrahamse de 299
- Kuijpers, Johan 239
- Kuijsten, Gerard 32
- Laat, Adriaan Claasz. De 332
- Lamoraal, prins van Gavere, graaf van Egmond 36
- Lange, Cornelis de 157
- Lansberge, Jacobus van 127
- Larrey, Thomas Isaac de 407-408
- Leest, Cornelis Laureijsse 297
- Leeuwen, Hendrik 220
- Leeuwen van Wüsthuisen, Gerard (Gerhard) 220, 222-226, 274-277, 279-283, 286
- Leibniz (Leibnitz), Gottfried Wilhelm 133-134
- Leoninus, Elbertus 79
- Leopold I, keizer 98, 111, 129-131, 142, 148, 152
- Leopold I, vorst van Anhalt-Dessau 163

- Ligthart, Gerrit (Geert) 319, 332
 Limborch, Van 410-411
 Limborch, François (Frans) van 338, 352, 356, 366-372
 Lind, Cornelis Adriaansz. de 297
 Lind, Cornelis Jansse de 299-300, 302, 304
 Lind, Jan Cornelisse de 297-298, 300
 Lind, Lijntje Cornelisse de 297-298, 300
 Linden, Jan van der 346
 Lintelo, baron van zie Christiaan Carel
 Lodewijk, prins van Brandenburg 99, 109, 113
 Lodewijk XIV 22-23, 28-30, 38, 72, 107, 110-112, 129, 144-145, 166
 Lodewijk XV 30, 194
 Loon-Heinsberg, gravin Maria van 71
 Lormier, Claudius Antonius 289
 Lormier, François 201
 Lotharingen, Anna van 74
 Louis François, hertog van Boufflers 144
 Louise Henriette, keurvorstin van Brandenburg en prinses van Oranje 13, 27, 87, 90-91, 99-100, 103, 135
 Louise Juliana van Oranje-Nassau 99
 Luisicius, Abraham George 167-168, 185, 187-191, 209, 220, 226, 230, 291-292, 313-314, 353-354
 Lynden van de Parck, Diderick, baron van 167-168
 Maertens, Tanneke 297
 Makfarland, Johan 281-283, 286, 288, 290, 301-303, 307
 Mardefeld, Axel baron von 393-394
 Maria Louise van Hessen-Kassel (Marijke-Meu) 94, 158-159, 163, 165-166, 182
 Maria Theresia van Oostenrijk 193, 195
 Marlborough, eerste graaf/hertog van zie Churchill, John
 Martyn, G. 68
 Masch, Johan 169, 208, 273, 275, 281-283
 Matthijssen, Jan Dingman 242
 Maurits, prins van Oranje-Nassau 25, 36-37, 39, 43, 45, 47, 58, 71, 77, 79-85, 87-89, 91, 93, 97, 103, 123, 132-133, 135, 148, 154-156, 162, 171, 191, 291, 418
 Maurits van Saksen, hertog/keurvorst van Saksen
 Maximiliaan van Egmond 42
 Maximiliaan I, Keizer 39
 Maximiliaan II van Bourgondië-Beveren 78
 Maximiliaan II, Keizer 44
 Mechelen, Margaretha van 25, 103
 Medici, Maria de 148
 Meer, Albert van der 152
 Meer, Cornelia van der 233,
 Meinertshagen, Daniel 208, 220, 245-248, 250-255, 257, 270, 285, 350
 Meinertshagen, Johan Gerhard 208
 Mejen 285
 Mendoza, Mencia de, markiezin van Zenete 72
 Meulen, Johanna van der 273
 Meuls, Corneli(u)s 224, 273-275, 277, 279-280
 Meuls, Jacobus 273
 Mewen, Angelica van 220
 Michaelis 285
 Mijle, Adriaan van der 79
 Modena, Mary van 111
 Moens, zie Moons
 Moer, Jan Jacob 320
 Montmorency, Philips van, graaf van Horn 36
 Moons, Reinier 345
 Mulder, Pieter 332
 Munter, Jan, heer van Sanen 50, 53, 55
 Munster, bisschop van zie Plettenberg, Friedrich Christian von
 Nassau, Catharina Belgica, gravin van 43, 77
 Nassau, Elisabeth van 87
 Nassau, Elisabeth, gravin van 76
 Nassau, Emilia van 84, 104,
 Nassau, Henriette Amalia van 87
 Nassau, Isabelle Charlotte van 87
 Nassau, Jan van zie Jan (Johan) VI de Oude
 Nassau, Maria, gravin van 76
 Nassau, Maria, gravin van Buren 76
 Nassau, René, Reynaert, Renatus of Reinder, graaf van zie Chalon, René de
 Nassau-Beverweerd, Lodewijk van 89, 103
 Nassau-Breda, graaf van zie Engelbrecht II
 Nassau-Breda graaf van zie Hendrik III
 Nassau-Breda, graaf van zie Jan (Johan) IV
 Nassau-Dietz, zie Albertine Agnes van
 Nassau-Dietz, Amalia van 50
 Nassau-Dietz, Anna Charlotte Amalia Louise van 94, 165
 Nassau-Dietz, graaf van zie Ernst Casimir
 Nassau-Dietz, graaf van zie Hendrik Casimir I
 Nassau-Dietz, Willem Frederik, graaf/vorst van 24, 50, 88, 90-91, 97, 102, 106, 124, 399
 Nassau-Dietz, vorst van zie Hendrik Casimir II
 Nassau-Dietz, vorstin van zie Henriette Amalia
 Nassau-Dietz, vorst van zie Johan Willem Friso
 Nassau-Dillenburg, graaf van zie Engelbrecht I
 Nassau-Dillenburg, George, graaf van 83
 Nassau-Dillenburg, zie graaf Jan (Johan) V

- Nassau-Dillenburg, graaf van zie Jan (Johan) VI de Oude
- Nassau-Dillenburg, Magdalena van 36
- Nassau-Dillenburg graaf van zie Willem de Rijke of de Oude
- Nassau-Dillenburg, Willem Lodewijk, graaf van 80, 83-84
- Nassau-Hadamar, Johan Lodewijk, vorst van 83
- Nassau-LaLecq, Willem van 89
- Nassau-Odijk, Lodewijk I van 25, 388
- Nassau-Odijk, Willem Adriaan van 25, 388
- Nassau-Odijk, Willem Adriaan II van 388
- Nassau-Odijk, van, president Staten-Generaal 55
- Nassau-Ouwerkerk, zie Hendrik van Nassau, heer van Ouwerkerk
- Nassau-Siegen, François Desirée, prins van 83
- Nassau-Siegen, graaf van zie Jan (Johan) VII de Middelste
- Nassau-Siegen, graaf van zie Jan (Johan) VIII de Jonge
- Nassau-Siegen, Johan Frans Desideratus, graaf/vorst van 34
- Nassau-Siegen, vorst van zie Johan Maurits
- Nassau-Siegen, vorst van zie Willem Hyacinth
- Nassau-Siegen-Hilchenbach, Elisabeth Charlotte van 113
- Nassau-Zuylenstein, zie Willem van Nassau, heer van Zuylenstein
- Nelemans, Adriaan Claassen 296-297
- Nelemans, Adriaan Peter 214, 241-242
- Nelemans, Anthonij Claassen 297
- Nelemans, Cornelis 297
- Nelemans, Jan 297
- Nero, keizer 62
- Neuburg, Philips Lodewijk, paltsgraaf van 37-38
- Neuburg, Wolfgang Willem, paltsgraaf van 38
- Neurenberg, Willem van 218
- Nieuwenaar en Meurs, Herman, graaf van 36
- Nieuwenaar en Meurs, Adolf, graaf van 36
- Nieuwenaar en Meurs, Walburga, gravin van 36, 84
- Nisse, Elisabeth van der 25, 388
- Noeij, Abraham 213, 237
- Nottingham, graaf van 30
- Oldenbarnevelt, Johan van 80, 180
- Olffen, Jan Godfried 196, 289-291, 293, 295, 298-303, 305, 307, 353
- Onnekink, D. 117
- Oostenrijk, Maria van 44
- Ophoeck, zie Steensel
- Opstall, Cornelis van 320
- Orléans, Philips van 30
- Otto, F., 99
- Overwater, Jacob Teunisse 299-300, 302, 305-306
- Overwater, Teunis Jacobse 299
- Palaret (Palleret), Dominique 201
- Palts, Elizabeth Charlotte van de 99
- Palts, Frederik IV, keurvorst van de 99
- Palts, keurvorst van de zie Frederik V (de Winterkoning)
- Palts, Johan Willem, keurvorst van de 125, 140
- Palts, Sophia Dorothea van de, keurvorstin van Hannover 21
- Palts-Landsberg, Frederik Lodewijk van 104
- Palts-Simmern, Maria van 87, 91, 93
- Palts-Simmern, Maurits van 93
- Palts-Zweibrücken-Landsberg, Casimir van 104
- Parma, Margaretha van 216, 345, 359
- Pas, François le, heer van Rébenac 109
- Pas, Johan Aertsz. van der 293
- Passius, Godefridus 320
- Pels, Aernoud Charles 191, 210, 223, 271-272
- Pels, Laurens 223
- Pessers, Anthonij 33
- Pesters, Jacob 271-272
- Pesters, Johan, heer van Cattenbroeck 50
- Pesters, raad 415
- Peter, raad 47
- Philiberta van Luxemburg, gravin van Charny 72
- Philips I, landgraaf van Hessen 42,
- Philips II, koning van Spanje 36, 43-44, 74, 76-78, 184, 339, 360
- Philips III, koning van Spanje 44, 83, 85
- Philips IV, koning van Spanje 35, 44-45, 92, 95
- Philips V van Bourbon, hertog van Anjou 28
- Philips van Orléans 30
- Philips Ernst, graaf van Hohenlohe-Neuenstein 76, 87
- Philips Lodewijk II, graaf van Hanau-Münzenberg 43
- Philips Willem, prins van Brandenburg 112-113
- Philips Willem, prins van Oranje-Nassau 34, 58, 76, 78-82, 85, 88, 91, 97, 123, 132-133, 135, 154-155, 162, 171, 418
- Pijll, François 270
- Pijll, Gerard 262, 270
- Pijll, Gerard Nicolaas 270
- Pijpen, Anna van der 317
- Pinxteren, Hendrik 213, 237
- Pittenius, Floris Pieter 13, 32-33, 241, 245-248, 250-255

- Pittenius, Roeleman 192, 229-230
 Plattenberg, bisschop van Munster, Friedrich
 Christian von 41, 128
 Plinius de Oudere 310
 Podewils, Heinrich graaf von 167-168, 191, 193,
 205, 209, 375
 Podewils, Otto Christoph graaf von 206, 209,
 375-376, 379-389, 391-392, 394-396, 406
 Polanen, Johanna van 74, 82
 Pontbriant, A. de 108
 Porte, Cornelis de la 31, 50
 Portland, graaf van zie Bentinck, Hans Willem
 Prins, Joost 367, 369-370
 Pruisen, Anna van 37
 Pruisen, George Frederik van 148
 Pruisen, Wilhelmina van 16
 Querin, Philippe Antoine 228, 248
 Raamsdonk, Cornelis Hermans van 213-214, 242
 Raamsdonk, heer van zie Son, Simon van
 Radermacher, Johan Cornelis 396-401, 403
 Radziwill, prinses Louise Charlotte 109
 Raesfeld, Johann Peter von 190-191, 194, 208
 Ranke, L. von 115
 Rappard 206, 290, 315, 338, 355-356, 358-359,
 361, 364-365, 369, 372, 375, 397-398, 401
 Rappard, W.A. Ridder van 17, 58, 88-89, 119, 142
 Ravens, Jan Peter 196
 Ravenstein, François Wilhelm 239
 Rébenac, heer van zie Pas, François le
 Reede, Godard van, heer van Ginkel, graaf van
 Athlone 144
 Reede, Godard Adriaan van, heer van Amerongen
 108-109, 111
 Reede, Reinoud (Reinhard of Reinier), baron van
 18, 223-225, 274-275, 277, 279-280, 282, 390
 Reichardt 285
 Renesse, Frederik van 342
 Renoy, Gerard van 345
 Repelaer, Anthonie 306
 Rickers, Catharina, gravin van Wartenberg 125,
 137
 Riel, François van 201, 260, 289, 384
 Rijn, Rembrandt van 405
 Rive, G. J. 16, 42, 44, 98, 114, 119, 124, 126, 143,
 156, 389, 391
 Rohd, Von 393
 Roo, Abraham de 285
 Rooijen, Pieter den 213-214, 248, 251-253
 Roosenboom, Carel 53, 155
 Rouvroy, Louis de, hertog van Saint-Simon
 25, 28, 30, 99
 Rovere, Alida de 296-297, 300-301, 306
 Rubens, Peter Paul 405
 Ruijsch, Coenraed 306
 Ruijsch, Lucretia 306
 Saint-Simon, hertog van zie Rouvroy, Louis de
 Saksen, Anna van 84, 104
 Saksen, Maurits, hertog/keurvorst van 42
 Saksen-Eisenach, Johan Willem, hertog van 50
 Saksen-Eisenach, Willem Hendrik van 50
 Saksen-Zeitz, bisschop van Raab (Györ) zie Chris-
 tian August van
 Sanen, heer van zie Munter, Jan
 Santen, Bernard van 210, 213-214, 220, 222, 226,
 235-236, 239-242, 251, 261-272, 279, 286
 Sasbout, Arnout 245
 Saunière, René de, sieur de l'Hermitage 27
 Savigny, Friedrich Carl von 16
 Savoye, Eugenius van 365, 394
 Savoye, Louise Francisca van 72
 Schellekens, Anna Sophia 200
 Schellinger, Cornelis 388
 Scherft, Pieter 43, 78
 Schindling, A. 65
 Schinne, Isacq van 181, 191-192
 Schmettau, Wolfgang baron von 13, 27, 30-34,
 47-48, 50-51, 55, 111, 125, 127-128, 133, 138,
 141-142, 149, 151-153, 155, 160, 208, 229-230
 Schmidt, W. 117
 Schmitz 206, 315, 359, 361, 365
 Schoeck, Pieter 342
 Schone, Philips de 75
 Schuijlenburg, Van 253-254
 Schuijlenburg, Anthonij van 234, 260
 Schuijlenburg, Dionysius van 276
 Schuijlenburg, Johannes van 50, 59, 185, 189
 Schuijlenburg, Willem van 47, 50-51, 53
 Schuijte, Huijbert 283, 285
 Schulting, Johanna F.
 Schutte, G.J. 25
 Schwarm, Carel Bernard van 196, 289-291, 298,
 303
 Sederen, Rochus van 208
 Seymour, Charles, hertog van Sommerset 54
 Silvius, Jacobus 208, 213, 251-252
 Silvius, Johan(nes) 213, 237, 241, 252, 254, 278,
 280
 Sins, Jan Willem 323
 Sleeswijk-Holstein-Plön, Johann Adolph van
 122
 Slingelandt, Barthout van 141
 Slingelandt, Govert Simonsz. Van 378

- Slingelandt, Simon van 25, 113, 192
 Sloodmans, Alexander 302
 Sloterdijk, Harmen Adolph 319
 Sluijter, Pieter 345, 357
 Sluysken, Frederik, heer van Ter Horst 50, 55
 Smit, Jacobus Barendse 214, 237
 Smits, Jan 319, 322-323
 Smitskam, Dirk 299-300
 Snevens, Isacq 32
 Snouck, Adriaan 296
 Snouck, Catharina, weduwe van der Mast 296, 298, 300-301, 306
 Snouck, Matthijs 296-297, 300, 302
 Solms-Braunfels, Van zie Amalia
 Someren van Vrijenes, Hieronimus van 39-40, 127
 Sommerset, hertog van zie Seymour, Charles
 Son, Anna Elisabeth Geertruid 317
 Son, Matthijs van 317
 Son, Simon van, heer van Raamsdonk 317-326, 328-329, 331-332, 337
 Sophie Charlotte van Hannover, koningin in Pruisen 125, 133
 Sophia Dorothea, keurvorstin van Hannover 125, 133, 168
 Soust de Borckenfeld, Simon von 393
 Spanheim, Ezechiël von 26-27, 31, 112, 126, 152
 Spinola, Ambrogio, markies de Los Balbases 44
 Stalpaert, Jacob 342
 Stanhope, Alexander 50
 Stanhope, lady Katherine 101
 Steenhoven, weduwe van Wouter van zie Kampen, Maria
 Steensel, Jan Jansen (alias Ophoeck) 297
 Steensel, Lijsbeth of Elisabeth Jans van (alias Ophoeck) 297
 Steensel, Pieterella Jans (alias Ophoeck) 297-298
 Stepney, George 149
 Sterrevelt, Adriaan van 48, 50-51
 Steyn, Pieter 372, 409
 Stolberg, Juliana van 71
 Stoop, Jan 322
 Stoup, Pieter van der 299
 Straaten, Campegius van 411
 Stuart, Anna zie Anna, koningin van Engeland en Schotland/Groot-Britannië (Queen Anne)
 Stuart, Elizabeth 21
 Stuart, James Francis Edward 111
 Stuart, Mary 89-90, 99, 101-105, 113, 221
 Stuart, Mary (II) 21, 26-27, 111-113, 118
 Studler van Surck, Suzanne Cornelia 388
 Swaens, Anna 223
 Swaens, Anthoni 200, 218-220, 255-256, 350
 Swaens, Anthonie, secretaris van Roosendaal en Nispen 200
 Swaens, Arnoldus 244-246, 251-252, 254
 Swaens, Christiaan 200-201, 211-212, 215-216, 219, 233-240, 242, 248, 250, 252, 256-257, 260-262, 265-266, 281, 315, 330, 350, 421
 Swaens-Vivien, Maria 200, 219, 233, 235, 242-256, 350, 421-422
 Tak, Wilhelmina Huibertsdochter 293
 Tecklenburg, Koenraad, graaf van 42
 Tecklenburg, Nicolaas IV, graaf van 42
 Tecklenburg, Otto IX, graaf van 42
 Tecklenburg, Otto X, graaf van 42
 Temple, Jane Martha 117
 Teresteijn van Halewijn, François 316, 364, 380-382
 Thol, Jan van 248
 Thüringen, Elisabeth van 338
 Thulemeier, Wilhelm Heinrich von 167, 205
 Tour, David Constantijn baron du 141, 157
 Trebellius Maximus 62
 Trip, Dirk 276
 Troijen, Wilhelmus Henricus 272-273, 275, 277-280
 Tuyll van Serooskerke, Godard Willem, heer van Welland 157
 Ulft (Doornick), Johan Carselis van 95
 Vallensis, Jacob 50, 53-55, 238
 Veenendaal jr., A.J. van 17, 144
 Vegelin van Claerbergen, Hessel 122
 Vegelin van Claerbergen, Philips Ernst 122
 Veldhoven, weduwe van Antonij 289
 Velsen, D. van 279
 Verheye, Jacob 127
 Vernat(t), Philibert 87
 Vernon, James 57
 Verschuer, Wolf Diederik 166
 Vespasianus, keizer 63
 Viebahn, Franz (Johann) Moritz von 278
 Viereck, Adam Otto von 278
 Villiers, Edward, graaf van Jersey 54
 Villiers, Frances de 117
 Vincent Cornelisz. 342
 Visser, Jan de 348-349
 Visser, Lambert de 367-368
 Vivien, Maria zie Swaens-Vivien
 Vivien, Nicolaas, heer van Bovignies 200, 233
 Vogel, Bastiaan 285

- Voltaire 195, 207, 314, 389, 392
Vondel, Joost van den 99
Vos, Pieter Adriaantsen 238
Vries, Matthijs de 351, 358, 369
Vrijbergen, Marinus van 26-27, 31, 57, 152
Vroesen, Jan van 144
Vueren, Huijbert van 320
Vultejus, Johan 166
Wagenaar, J. 89-90, 105, 415
Waldeck, George Frederik, graaf van 113
Waldeck, Magdalena van 34
Wartenberg, graaf van zie Kolbe, Johann Kasimir
Wartenberg, gravin van zie Rickers, Catharina
Wassenaer-Obdam, Jacob van 137-142, 146
Wassenaer-Obdam, Johan Hendrik van 188-189
Wassenaer van Duivenvoorde, Arent van 147
Weeland, Jan 278
Weimann, Daniel 104-105
Welderren, Johan van, heer van Valburg 157
Welland, heer van zie Tuijll van Serooskerke,
Godard Willem van
Wezele, Anthonij van 188, 316
Wezele, weduwe van 188
Wierts, Johan Jacob 50
Wijs, J.J.A. 176-177, 184
Wijse, Johan de 242
Wilhelm II, keizer 415
Willem, hertog van Gulik 81
Willem van Nassau, heer van Zuylenstein 53
Willem de Rijke of de Oude, graaf van Nassau-
Dillenbourg 71-72, 74-76, 135
Willem V, hertog van Kleef, Gulik en Berg en graaf
van Mark en Ravensburg 42
Willem I (de Zwijger), prins van Oranje-Nassau
34, 43, 74-80, 87, 97, 99, 104, 133, 135, 156, 175,
229-230, 264, 291, 344, 346, 354, 358, 360, 362
Willem II, prins van Oranje-Nassau 39, 46, 58,
64, 76, 82-83, 85, 87-91, 93, 95, 97, 100-102, 104,
106, 110, 133, 162, 221, 258-260, 262, 291, 405
Willem III, Koning-Stadhouder en prins van
Oranje-Nassau 13-14, 16-17
21-32, 34-36, 39-41, 46-47, 49-60, 69-72, 84, 88-126,
128-135, 137-138, 140, 142-150, 152, 154-155,
157, 159, 162-163, 171, 185, 189, 191, 195, 197,
202, 210-211, 218-219, 226, 229-231, 234, 237-
238, 259-262, 264-267, 271, 282, 291, 350, 378,
381, 401, 410, 416, 418-419, 421, 423-424
Willem IV, prins van Oranje-Nassau 14, 17, 24,
59, 94, 124, 142, 156, 163, 165-171, 181-183, 187-
190, 192, 197, 229-230, 293, 317-318, 320, 323-
324, 335, 352, 364-366, 381, 394-410, 415, 417,
420, 423
Willem V, prins van Oranje-Nassau 16, 57, 181,
190, 373, 388, 410, 414
Willem Batavus zie Willem V
Willem Carel Hendrik Friso zie Willem IV
Willem Hyacinth vorst van Nassau-Siegen
34, 48, 50, 56, 83, 168, 395
Wiser, Heinrich, vrijheer von 129
Withem, Jan van 78
Witsen, Nicolaes 121
Witt, Johan de 53, 105-106, 233
Witte, Jacob 191
Wolff, Aart 285
Wouters, Jacob, heer van Sint Jansteen 126-128
Wren, Christopher 30
Zeehielm, Liebert Wolters van 126-127
Zoon, Gerrit van 359